



**HUMANISTINEN  
AMMATTIKORKEAKOULU**

**OPINNÄYTETYÖ**

**Ohjaajan opas  
Suomen Kennelliiton nuorisotoimintaan**

*Noora Mantere*

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö (210 op)

09/2017

**[www.humak.fi](http://www.humak.fi)**

# HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

## Koulutusohjelman nimi

### TIIVISTELMÄ

<b>Työn tekijä</b> Noora Mantere	<b>Sivumäärä</b> 50 + 1
<b>Ohjaava opettaja</b> Markus Söderlund	
<b>Työn tilaaja</b> Suomen Kennelliitto ry	
<b>Tiivistelmä</b> <p>Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda esiin koiraharrastuksen parissa tapahtuvaa nuorisotyötä, ohjaamisen perusteita ja nykytilaa, sekä erityispiirteitä ja kehittämistarpeita. Varsinaisena tuotoksena työstä syntyi Ohjaajan opas, joka sisältää käytännön teoriaa nuorten kehitysvaiheista aina varsinaisiin ohjaus-tilanteisiin asti. Työn tilaaja on Suomen Kennelliitto ry. Ohjaajan opas on Kennelliiton nuorisotyölle merkityksellinen, sillä se on ensimmäinen kirjallinen materiaali nuorten ohjaamisesta organisaatiolle.</p> <p>Ohjaajan oppaan sisällössä haluttiin hyödyntää nuorten näkemyksiä sekä kokemuksia Kennelliiton nuorisotoiminnan parissa tapahtuvasta ohjaamisesta. Lisäksi oppaaseen toivottiin ohjaajien kokemuksia ja näkökulmia sitoutumisesta ja jaksamisesta vapaaehtoistyössä. Varsinaisessa opinnäytetyössä tutkittiin näitä teemoja kyselytutkimuksen avulla. Kyselyt toteutettiin Kennelliiton Tokonuoret - valmennusryhmässä sekä Suurleirillä kesän 2017 aikana. Kyselyyn vastasi yhteensä neljäkymmentä (40) nuorta sekä seitsemän (7) leiriohjaajaa.</p> <p>Tutkimuksen myötä selvisi, että nuorten ajatukset hyvästä ohjaamisesta erosivat hieman eri harrastusympäristöjen välillä. Tutkimus vahvisti käsitystä siitä, että eri toiminnoissa ohjaajilta vaaditaan erilaisia toimintatapoja, eikä hyvä ohjaaja ole jokaisen osallistujan mielestä samanlainen. Leiriohjaajien vastauksista huokui yhteistyön merkitys, minkä avulla työssä jaksaa vastoin käymistenkin ylitse.</p> <p>Ohjaajan opasta tullaan hyödyntämään jatkossa Kennelliiton tapahtumissa nuoria ohjaavien aikuisten toiminnassa. Sekä opas että varsinainen opinnäytetyö ovat sovellettavissa erityisesti koko koiraharrastukselle. Nuoret koiraharrastajat ovat tulevaisuudessa järjestäytyneen koiratoiminnan tekijöitä, minkä vuoksi nuorisotyöhön tulee panostaa valtakunnallisesti. Opinnäytetyössä on koottu yhteen aihealueita ja käsitteitä, jotka ovat olleet tiedossa nuorten parissa toimivien aikuisten keskuudessa, mutta perusteita nuorisotyön näkökulmasta ei aiemmin ole julkaistu. Opinnäytetyö vahvistaa entisestään käsitystä siitä, että myös harrastustoiminnan parissa tehdään paljon nuorisotyötä.</p>	
<b>Asiasanat</b> koiraurheilu, ohjaaminen, nuorisotyö, vapaaehtoistyö, järjestöt	

# HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

## Name of the Degree Programme

### ABSTRACT

<b>Author</b> Noora Mantere	<b>Number of Pages</b> 50 + 1
<b>Title</b> Guide to the instructor in Kennel Clubs youth work	
<b>Supervisor</b> Markus Söderlund	
<b>Subscriber</b> Finnish Kennel Club	
<b>Abstract</b> <p>The aim of this thesis is to bring out youth work, basics of instructing and the present state of dog activities. Thesis also brings out special features and needs of improvement in the dog activity circle. The actual yield from the thesis was named as instructors manual, which includes practical theory of young peoples developmental phase towards actual controlling situations. Finnish Kennel Club ordered the manual. Instructors manual is important to Kennels Club youth work and to the organization, since it is the first literary material of guiding the youth.</p> <p>Views of the youth and experiences about instructing in youth work in Kennel Club was wanted to be utilized in the Instructors manual. Additionally, the manual hoped to include experiences of instructors and insights of commitment and having enough strength in voluntary work. In the actual thesis these themes were researched by polls. Polls were executed in Kennel Clubs obedience training group and also at Suurleiri in summer 2017. The poll was answered by forty (40) youths and seven (7) camp instructors.</p> <p>The poll revealed that the thoughts of youth about good instructing differed a bit between different hobby environments. Poll strengthened the thought that in different activities instructors are required different ways of acting but not every participant thought the same about what makes a good instructor.</p> <p>Instructors manual is going to be utilized in how adults guides the youth in future Kennel Club events. Both the manual and the actual thesis are applicable to every aspect of dog activities. Young people who are now in the dog activity circle are the future of organizing events and other activities which is why there is a need to invest in youth work nationwide. Thesis has combined fields and concepts which had been known to adults working with youths but arguments on youth works standpoint has not been published before. Thesis further strengths the impression that there are a lot of youth work in dog hobby activity circle.</p>	
<b>Keywords</b> dogsport, direction, youth work, volunteer work, non-profit organization	

## SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 KOIRAHARRASTUS	6
2.1 Suomen Kennelliitto ry	8
2.2 Suomen Kennelliiton nuorisotoiminta	10
2.2.1 Kennelliiton Tokonuoret -valmennusryhmä	11
2.2.2 Kennelliiton Suurleiri	12
2.3 Nuorisotoiminnan kouluttajat	12
3 KOIRAHARRASTUS NUORISOTYÖN MUOTONA	14
3.1 Mitä on nuorisotyö?	15
3.2 Ohjaajan rooli	16
3.3 Nuoren kasvu ja kehitys	17
3.4 Harjoitusten suunnittelu	18
3.5 Turvallisuus ohjatesa	19
3.6 Sitoutuminen ja työmotivaatio	21
4 LAADULLINEN TUTKIMUS	24
4.1 Kysely haastattelun tapaan -menetelmä	24
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	26
5.1 Prosessi	27
5.2 Vastaukset nuorilta	29
5.3 Vastaukset leiriohjaajilta	35
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
6.1 Työskentely	40
6.2 Opinnäytetyö ja tuotos	42
6.3 Nuorisotoiminnan kehittämisehdotukset	43
LÄHTEET	47
LIITTEET	51

## 1 JOHDANTO

Suomen Kennelliitto on koira-alan asiantuntijajärjestö, jonka tarkoituksena on parantaa yleistä koiranpitoa Suomessa. Kennelliiton hallituksen alaisuudessa toimii useita toimikuntia, joista nuorisotoimikunta edistää nuorten koiraharrastajien harrastustoimintaa valtakunnallisesti. Koiraharrastus on suosittua ja nuorten mielestä kiinnostavaa. Harrastuksen suosio on jatkuvasti kasvussa.

Tutustuin Kennelliiton nuorisotoimintaan ensimmäisen kerran 13-vuotiaana osallistuessani lajivalmennusviikonloppuun. Myöhemmin osallistuin Kennelliiton Tokonuoret-valmennusryhmään, ja täysi-ikäisyyden koittaessa hain mukaan leiriohjaajaksi. Tällä hetkellä toimin Kennelliiton luottamustoimessa Satakunnan kennelpiirin nuorisotoiminnan kouluttajana. Vuosien varrella olen viettänyt hetken, jos toisenkin joko omia koiria kouluttaen tai toisia lapsia ja nuoria ohjaten koiraharrastuksen parissa. Kennelliiton nuorten toimintaan tutustuin syvemmin opintojeni ensimmäisten kurssien yhteydessä tehdyn työharjoittelun avulla.

Idea opinnäytetyöstä syntyi omien havaintojeni sekä Kennelliiton toiveiden yhteistuloksena. Opinnäytetyöni tuotoksena syntyi Ohjaajan oppas, joka antaa perustiedot nuorisotyöstä ohjaajien tueksi. Tätä materiaalia voidaan käyttää ohjaajien perehdytyksen tukena niin Kennelliiton nuorisotoiminnassa, kuin myös laajemmin paikallisyhdistyksissä. Koiraharrastuksessa tapahtuva nuorisotyö on pääasiassa paikallisyhdistyksissä tapahtuvaa vapaaehtoistoimintaa, eikä ohjaamiseen vaadita erillisiä kursseja tai koulutuksia. Koska koiraharrastuksesta ei sellaisenaan ole aiempaa tutkimustietoa tai vastaavaa materiaalia nuorisotyön näkökulmasta, sovelletaan työn toteutuksessa nuorten antamia palautteita peilaten niitä jo olemassa olevaan nuorisoalan ammatilliseen aineistoon sekä omiin kokemuksiini koiraharrastustoiminnasta. Koiraharrastus on verrattavissa mihin tahansa liikuntalajiin tai -harrastukseen. Usein nuorten kanssa toimivat aikuiset eivät tule tiedostaneeksi kuinka laajaa ja merkityksellistä nuorisotyötä harrastuksemme parissa toteutetaan. Suurin osa ajasta, jonka nuori viettää harjoitusympäristöissä esimerkiksi koirakentällä, painottuu aktiiviseen lajitaitojen kehittämiseen fyysisesti tekemällä. Samaan aikaan jatkuvasti toiminnassa on läsnä teemat,

kuten toisten kunnioittaminen, vastuuntunto, sääntöjen kunnioittaminen, kurinalaisuus, omatoimisuus ja itseluottamus. (vrt. Koski 2014, 311.)

Aloitan työni esittelemällä tilaajan, minkä jälkeen avaan koiraharrastuksen parissa tapahtuvaa nuorisotyötä ja nuorten ohjauksessa tärkeitä aiheita. Näiden jälkeen kerroan tutkimustyöstä sekä siitä tehdyistä pohdinnoista. Lopuksi kokoan työni yhteen ja kuvailen prosessin eri vaiheita arvioimalla työtä. Opinnäytetyöni kehittämistarpeena on kirkastaa ja yhtenäistää Kennelliiton alaisuudessa tapahtuvaa nuorisotyötä ja ohjaustoimintaa tuomalla toiminnan arvopohja osaksi perehdytystä ja käytäntöä. Konkreettisenä tuotoksena opinnäytetyöni pohjalta laadin ohjaamisen käsikirjan nuorten ohjauksen tueksi hyödyntäen aineiston pohjalta tehtyjä havaintoja. Opinnäytetyöni tutkimuskysymyksenä haluan selvittää, miten Kennelliiton toiminnassa mukana olevat nuoret määrittelevät hyvän ohjaajan koiraharrastuksessa. Lisäksi haluan selvittää, millaisena leiriohjaajat näkevät jaksamisen ja sitoutumisen teemat vapaaehtoisuudessa.

## 2 KOIRAHARRASTUS

Koiraharrastus on omanlainen maailmansa, jonka alla voi harrastaa useampaa lajia samanaikaisesti. Harrastuksen alle on syntynyt oma alakulttuurinsa ja harrastus onkin usealle samalla elämäntapa. Omistautuminen harrastukselle on usein kokonaisvaltaista, siihen liittyvät rutiinit järjestelivät koko arjen. Koiraharrastajalle rutiinit tarkoittavat esimerkiksi koiran ulkoilutuksia, koulutustilanteita ja turkinhoitoa. Matkustelu muuttuu koiraharrastuksen myötä koulutus- ja kilpailumatkoihin niin Suomessa kuin ulkomailla. Ystäväpiiri muodostuu usein harrastustovereista. Harva koiraharrastaja luopuisi tästä omanlaisesta maailmastaan. Koiraharrastus tarjoaa ainutlaatuisia elämyksiä ja kokemuksia nelijalkaisen ystävän seurassa.

Koiria on jalostettu erilaisiin käyttötarkoituksiin jo kymmeniä tuhansia vuosia. Useimmat koiraharrastuslajit pohjautuvat juuri alkuperäisiin käyttötarkoituksiin, kuten erilaiset metsästyskokeet osoittavat. (Suomen Koiramuseo 2017.) Koiraharrastus-käsite

on laaja, sillä erilaisia koiraharrastuslajeja on jopa 60 erilaista. Kennelliiton jäsenistä noin puolet harrastavat jotain koiraharrastuslajeja (Unhola 2014, 14). Suosituimpia lajeja ovat koiranäyttelyt, agility, tottelevaisuuslajit sekä metsästys. Vuonna 2016 erilaisia koe- ja kilpailukäyntejä kirjattiin 188 153 kappaletta, mikä on 3,8 % enemmän kuin vuonna 2015. Koiranäyttelykäyntejä kirjattiin samaisena vuonna 188 032. Etenkin agilityn, eli esteratajuoksun, suosio on kasvanut merkittävästi lajin saaman urheilustatuksen myötä. Suomen Agilityliitto ry on kuulunut Suomen Olympiakomitean varsinaiseksi jäseneksi marraskuusta 2016 alkaen. Agilityn suosio on kasvanut 7,5 % vuosien 2015 ja 2016 välillä, mikä selittyy lajin virallisen liikuntalaji-statuksen myöntämisellä. (Suomen Kennelliitto 2017a.)

Koiraharrastus antaa virikkeitä niin fyysisesti, psyykkisesti kuin myös sosiaalisesti. Taina Turusen (2015) tekemässä opinnäytetyössä ”Koiraharrastuksen merkitys hyvinvointiin” analysoidaan haastateltujen koiraharrastajien vastauksia hyvinvoinnin näkökulmasta. Turusen tekemissä haastatteluista nousi esiin esimerkiksi arkiliikunnan määrän kasvu koiranomistajuuden myötä. Koiraharrastukselle ei ole ala- tai yläikärajaa, joten se sopii kaikille. Koira saattaa olla ainoa motivoija liikuntaan sellaiselle, joka muutoin jäisi kotiin liikkumattomana. Useissa koiraharrastuksissa kehittyvät myös monet muut kuin koiran hallinnan ja kouluttamisen taidot. Motoriikkaa ja koordinaatiokykyä vaaditaan esimerkiksi agilitysuorituksissa ja luonnossa kulkemisessa, sosiaalisia taitoja taasen tarvitaan muiden koiranohjaajien kanssa toimiessa. Usein koiria koulutetaan ryhmässä, esimerkiksi palvelus- ja pelastuskoiraharrastuksissa koko ryhmä osallistuu koiran kouluttamiseen, jolloin ryhmätyötaidot ovat avainasemassa.

Koiraharrastuksessa on runsaasti samoja piirteitä kuin missä tahansa muussa liikuntaharrastuksessa. Koiraharrastuksen yksi erityispiirre on iättömyys, sillä toisin kuin useassa muussa lajissa, koiraharrastuksen voi aloittaa minkä ikäisenä tahansa menettämättä mahdollisuuksia esimerkiksi kilpailutasolle. Jo muutaman vuoden ahkeralla harjoittelulla voi teoriassa kuka tahansa kilpailla, vaikka maajoukkueessa. Koiraharrastus ei kuitenkaan vaadi osallistumista koe- tai kilpailutoimintaan harrastuksessa kehittyäkseen. Usein harrastajayhteisöt ovat hyvin tiiviitä, ja jokaisella on mahdollisuus tuntea yhteenkuuluvuutta tavoitteista tai tasosta riippumatta. (Kuusisto 2015.)

Harrastuksen parissa kehittyminen on yksi hyvän harrastuksen ominaispiirre. Koira-harrastus on parhaimmillaan usean vuoden prosessi, jossa edetään ja kehitytään jatkuvasti. Eläinten koulutuksesta tehdään jatkuvasti tutkimuksia, ja tiedon kehittyessä myös koulutustavat kehittyvät. Koiraharrastuksessa ei suinkaan riitä vain ohjaajan ominaisuuksien kehittäminen, sillä harrastuksen kannalta olennainen kumppani on koira. Jokainen koira on yksilö, ja jokaisen koiran kanssa joutuu ohjaaja uudenlaisten haasteiden eteen. Jotta voi kehittyä hyväksi koiranohjaajaksi, on oltava pitkäjänteinen ja valmis jatkuvaan oppimiseen.

Myös harrastustoverilla, eli koiralla, on tutkitusti suuri merkitys omistajansa hyvinvoinnille. Heimo Langinvainion (2015) tutkimuksen mukaan koira lisää omistajansa hyvinvointia, rikastaa tunne-elämää, parantaa itsetuntoa ja elämänhallintaa sekä vähentää yksinäisyyttä ja antaa tarkoituksen ja mielekkyyden tunnetta. Lisäksi tutkimuksessa selvisi esimerkiksi, että alkoholin kulutuksen lisääntyessä suhde koiraan heikkeni. Vastaavasti koirasuhteen parantuminen näkyi liikunnan lisääntymisellä ja alkoholin kulutuksen laskuna. Koirasuhde oli parempi varsinkin koiraharrastajainaisilla verrattuna niin sanottuihin kotikoiranomistajiin. Miehillä koirasuhteessa ei ollut vastaavaa eroa, mutta koiraharrastusta harrastavat miehet olivat tutkimuksen perusteella hieman muita onnellisempia. (Langinvainio 2015.)

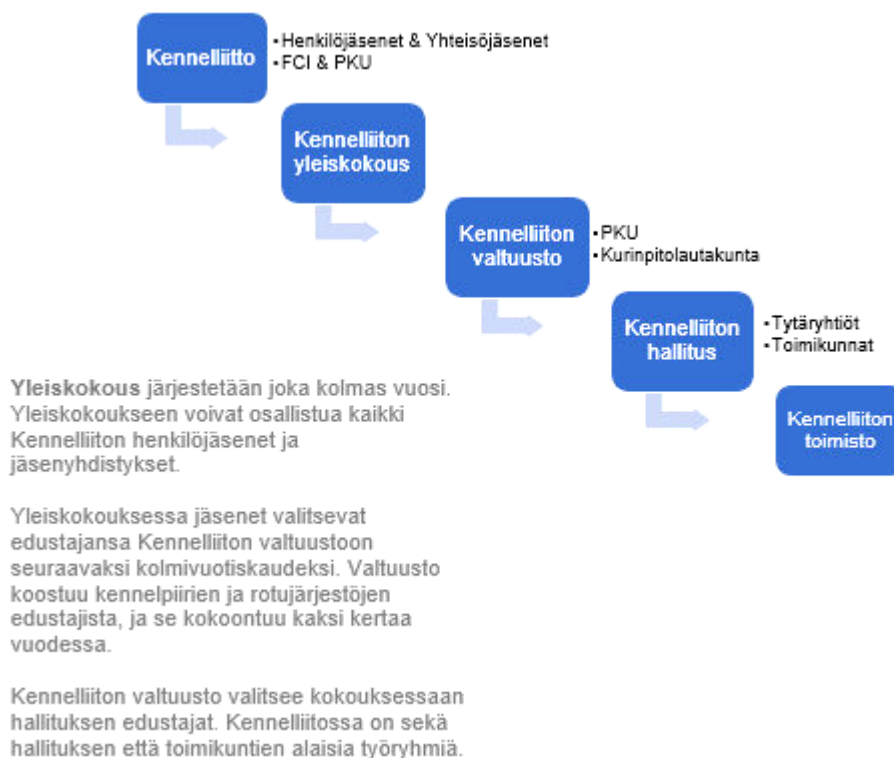
## 2.1 Suomen Kennelliitto ry

Järjestäytyneen koiraharrastuksen historia alkaa 1800-luvun lopulta, jolloin Isossa-Britanniassa järjestettiin maailman ensimmäinen koiranäyttely. Muutama vuosi näyttelyn jälkeen perustettiin Suomeen oma koirayhdistys Finska Kennelklubben, jonka nimi muuttui myöhemmin Suomen Kennelliitoksi. Yhdistys otti tavoitteekseen järjestää näyttelyitä ja kilpailuja, sekä edistää koiranjalostusta tuottamalla puhdasrotuisia siitoskoiria ja ylläpitämällä rotukoirarekisteriä. Alusta asti Finska Kennelklubben, nykyisin Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry (jatkossa Kennelliitto), on pitänyt pääajatuksenaan koiran hyvinvoinnin olevan koko harrastuksen perusta. (Unhola 2014, 13-19.)



Kennelliitto on Pohjoismaiden vanhin koirajärjestö. Sen jäsenistöön kuuluu noin 150 000 koiranomistajaa ja se toimii 2 039 koiraharrastusyhdistyksen kattoorganisaationa (Suomen Kennelliitto 2017a). Kennelliitto edistää puhdasrotuisten koirien kasvatusta niin luonteen, terveyden, käyttöominaisuuksien kuin ulkomuodon osalta ollen aktiivisesti yhteydessä alan sidosryhmiin. Kennelliitto seuraa jatkuvasti esimerkiksi lainsäädäntöä ja ajaa koirien etua niin kansallisesti kuin myös kansainvälisesti. Kennelliiton tavoitteena on edistää puhdasrotuisten koirien kasvatusta ja monipuolista koiraharrastusta sekä parantaa koiranpitoa Suomessa. Kennelliiton jäsenlehti Koiramme on Suomen laajin koira-alan asiantuntijalehti.

Kennelliiton kattojärjestönä voidaan pitää kansainvälistä koiranjalostusliitto Fédération Cynologique Internationalea (FCI). FCI:n alaisuudessa toimii useita toimikuntia, jotka valmistelevat säädöksiä koiranjalostukseen sekä harrastustoimintaan. Toinen merkittävä liitto Kennelliiton toiminnan taustalla on Pohjoismainen Kennelunioni (PKU). Kennelliiton hallitus nimittää Kennelliiton edustajat sekä FCI:n että PKU:n toimikuntiin. Kennelliiton edustajat ovat esimerkiksi mukana PKU:n junior handler-toimikunnassa sekä FCI:n nuorisotoimikunnassa.



Kuvio 1. Kennelliiton organisaatio (Suomen Kennelliitto 2017c).

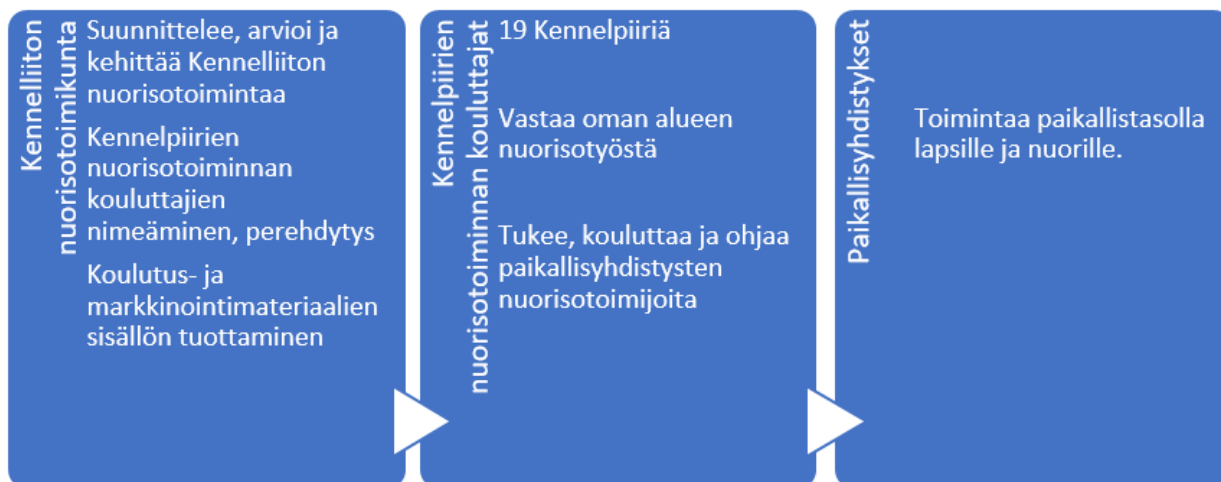
## 2.2 Suomen Kennelliiton nuorisotoiminta

Kennelliiton nuorisotoiminta on alkanut 1970-luvun lopulla, jolloin Kennelliitto perusti nuorisotoimikunnan edistämään nuorten harrastusmahdollisuuksia. 2000-luvun alusta alkaen Kennelliittoa on aktiivisesti nostettu esiin nuorisotyötä tekevänä järjestönä. Vuonna 2002 Kennelliitolle palkattiin päätoiminen nuorisotyön koordinaattori ja se liittyi Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry:n jäseneksi. Hallituksen alaisen nuorisotoimikunnan jäsenet ovat aktiivisia koiraharrastajia sekä nuorisoalan asiantuntijoita. Nuorisotoimikunnan tehtävänä on valmistella itsenäisesti toimikunnan toimialaan liittyviä asioita ja sääntöjä sekä suunnitella, arvioida ja kehittää Kennelliiton nuorisotoimintaa. Toimikunnan tarkoitus on myös tehdä tunnetuksi Kennelliiton toimintaa ja lisätä yleistä koiratietoutta nuorten ja heidän vanhempiansa keskuudessa sekä verkostoitua kansallisesti, ja kansainvälisesti muiden nuorisotoimijoiden kanssa. Tehtäviä, joita toimikunta saa suunnitella ja toteuttaa itsenäisesti, ovat muun muassa leirien ja tapahtumien suunnittelu, vapaaehtoisten kouluttaminen, koulutus- ja markkinointimateriaalien sisällön tuottaminen sekä kennelpiirien nuorisotoiminnan kouluttajien nimeäminen, erottaminen ja vapauttaminen tehtävästään. Toimikunnalla voi olla myös sisäisiä työryhmiä, esimerkiksi leiryöryhmä. (Suomen Kennelliitto 2015.)

Kennelliiton nuorisotoiminnan tavoitteena on kasvattaa nuorista koiraharrastajista taitavia ja tuntevia koiranuoria, koiranomistajia, jotka huomioivat koiransa hyvinvoinnin ja sitoutuvat Kennelliiton arvoihin ja kennelyhteisön toimintaan. Tavoitteena on myös nuorisolle suunnatun harrastustoiminnan kehittäminen kennelpiirien kanssa sekä yleisen koiratietouden lisääminen. Kennelliitto tarjoaa nuorille vuosittain esimerkiksi valmennusviikonloppuja tottelevaisuudessa sekä junior handlerissa, järjestää kesällä valtakunnallisen kesäleirin, kouluttaa nuorisotoiminnan kouluttajia sekä leiriohjaajia ja muita vapaaehtoisia. Kennelliiton nuoret tarjoaa toimintaa pääasiassa 13–17-vuotiaille.

Vuonna 2016 Kennelliiton teemavuosi oli ”Hyvää elämää koiran kanssa – nuoresta lähtien”. Vuoden aikana harrastuksen parissa tapahtuva nuorisotyö nostettiin keskiöön, ja teema näkyi Kennelliiton markkinoinnissa sekä toiminnassa laajasti. Nuorten

teemavuoden aikana koiraharrastuksen parissa tapahtuvaa nuorisotoimintaa esiteltiin esimerkiksi Allianssi-risteilyllä, ja koiraharrastajille pidettiin luentoja nuorten ohjaamisesta. Nuorille järjestettiin esimerkiksi Nuori Koirataituri -osakilpailuja ympäri Suomen. Kilpailussa arvioitiin koiranhoitoon ja koulutukseen liittyviä taitoja. Kilpailusarja huipentui vuoden lopussa järjestetyssä Suomen suurimmassa koiranäyttelyssä, jossa kilpailtiin Koirataiturin mestaruudesta.



Kuvio 2. Kennelliiton koordinoima nuorisotoiminta

### 2.2.1 Kennelliiton Tokonuoret -valmennusryhmä

Tokonuoret-valmennusryhmä on vuonna 2013 perustettu lajivalmennusryhmä 13-17-vuotiaille tavoitteellisille nuorille. Tokonuoret-valmennusryhmässä keskitytään tottelevaisuuskoulutuksen lajivalmennukseen Suomen huippukouluttajien ohjauksessa. Valmennusviikonloppuja järjestetään vuoden aikana kaksi, keväällä ja syksyllä. Viikonloppujen ulkopuolella ryhmällä on oma Facebook-ryhmä, jossa nimetty lajikouluttaja vastaa lajiin liittyvissä kysymyksissä ja Kennelliiton ohjaajat ovat paikalla. Ryhmä on hyvin tiivis, ja toiminnassa mukana pysyminen edellyttää aktiivista tokoharrastusta. Harrastajia ryhmään otetaan kerralla noin 14. Ryhmään pääseminen ei automaattisesti tarkoita siinä mukanaoloa täysi-ikäisyyden kynnykselle asti, sillä jäsenyys on aina vuosikohtaista. Tokonuoret-valmennusryhmä perustettiin tukemaan tavoitteellisten tokoharrastajien kehitystä lajissa, sekä edistämään vapaaehtoistyön

tulevaisuutta. Kaikista Tokonuorista ei odoteta aikuisina maajoukkueen edustajia, mutta kiinnostuminen toko-harrastuksen parissa esimerkiksi koulutusohjaajana toimimiseen on suositeltavaa. Täysi-ikäisenä moni Tokonuori on jäänyt mukaan Kennelliiton nuorisotoimintaan esimerkiksi leiriohjaajana tai kennelpiirin nuorisotoiminnan kouluttajana. Tokonuoret-valmennusryhmästä saatujen hyvien kokemusten pohjalta Kennelliiton hallitus on päättänyt lisätä nuorille suunnattujen valmennusryhmien määrää. Vuoden 2018 alusta toimintansa aloittaa Rally-toko nuoret -valmennusryhmä (Suomen Kennelliitto 2017b.)

### 2.2.2 Kennelliiton Suurleiri

Suurleiri on Kennelliiton tunnetuin nuorisotyön muoto. Suurleirejä on järjestetty vuodesta 1990-alkaen vuosittain eri puolilla Suomea. Suurleirille voivat osallistua kaikki 13-17 -vuotiaat Kennelliiton jäsenet. Leirillä ei odoteta aiempaa lajiosaamista koiran tai ohjaajan osalta, sillä kaikki koulutukset ovat luonteeltaan lajitutustumisia. Koulutuksia järjestetään päivittäin esimerkiksi rally-tokossa, agilyssä, junior handlerissa ja palveluskoiralajeissa. Koulutusten ulkopuolelle mahtuu myös paljon muuta ohjelmaa, kuten leirikisailua, leikkejä ja pelejä sekä rentoa yhdessäoloa. Vuonna 2017 Suurleiri järjestettiin Lapualla ja leirille osallistui 47 koirakkoa.

### 2.3 Nuorisotoiminnan kouluttajat

Suomi on jaettu maakuntien mukaisesti 19 kennelpiiriin. Lähes jokaisessa kennelpiirissä on erikseen nimetty nuorisotoiminnan kouluttaja, joka vastaa alueella tapahtuvasta koiranuorisotyöstä. Yhdessä piirissä voi toimia 1-3 nuorisotoiminnan kouluttajaa. Kennelliiton nuorisotoimikunta koordinoi tätä työtä ja nimeää erikseen nuorisotoimikunnan kouluttajat tehtävään kennelpiirien esitysten pohjalta.

Nuorisotoiminnan kouluttaja -järjestelmää on suunniteltu vuodesta 2004, jolloin Kennelliiton hallitus käynnisti Nuorisoprojekti-hankeen. Ensimmäiset nuorisovastaavat aloittivat tehtävässään vuonna 2007. Järjestelmä luotiin tuomaan arvostusta nuorisotyölle ja -toiminnalle kennelpiirien tasolla. Se myös selkeyttää sekä luo resursseja

laajemmalle koiranuorisotyölle. Nuorisotoiminnan kouluttaja -nimike on vielä tuore, sillä aiemmin nuorisotoiminnan kouluttajia kutsuttiin nuorisovastaaviksi. Nimike muutettiin vuonna 2015 kuvastamaan paremmin nuorisotoiminnan kouluttajan tehtävänkuvaa ja roolia kennelpiirien toiminnassa.

Nuorisotoiminnan kouluttajan tehtäviin kuuluvat oman alueen nuorille tarkoitetun toiminnan kartoitus sekä koordinointi. Kun nuori harrastaja etsii omalta seudultaan harrastustoimintaa, on nuorisotoiminnan kouluttaja turvallinen aikuinen, jolta kysyä neuvoa ja ohjausta. Nuorisotoiminnan kouluttajan tehtäviin kuuluu myös nuorille suunnatusta koiraharrastustoiminnasta tiedottaminen sekä menestyneiden nuorten esiintuominen. Nuorisotoiminnan kouluttaja suunnittelee, kouluttaa ja arvioi yhdessä kennelpiirin nuorisajaoston ja muiden toimihenkilöiden kanssa piirin alueella tapahtuvaa toimintaa.

Monella kennelpiirillä on lisäksi nuorisajaosto, jonka tehtävänä voi olla esimerkiksi leirien, koulutusten ja tapahtumien järjestäminen nuorille. Nuorisajaoston edustajat voivat olla joko paikallisyhdistysten aktiivisia nuorten ohjaajia, tai muutoin koiranuorisotyöstä kiinnostuneita harrastajia. Nuorisajaosto nimetään vuosittain kennelpiirin vuosikokouksessa, ja sen toiminta on avointa kaikille piirin alueella asuville nuorille. Kukin nuorisajaosto saa itsenäisesti päättää toiminnan laajuudesta. Nuorisajaostojen tarjoama koulutus ei sido jäsenyyksiin, sillä kennelpiirien jäseniä voivat olla ainoastaan paikallisyhdistykset. Silti joillakin nuorisajaostoilla voi olla esimerkiksi edullisemmat osallistumismaksut Kennelliiton nuorisojäsenille. (Kennelliitto 2017d.)

Nuorisotoiminnan kouluttajien kouluttamisesta sekä perehdytyksestä tehtävään vastaa Kennelliitto. Piirit voivat esittää nuorisotoiminnan kouluttajaa Kennelliiton nuorisotoimikunnalle, joka joko hyväksyy tai hylkää ehdotuksen. Toimikunnan päätökset pohjautuvat nuorisotoiminnan toimintaohjeeseen. Nuorisotoiminnan kouluttajan tulee olla täysi-ikäinen ja täysivaltainen sekä Kennelliiton jäsen. Lisäksi hänellä täytyy olla kiinnostusta ja sitoutumista koordinoida ja kehittää alueensa nuorisotoimintaa. Varsinaista koulutusta kouluttajalla ei tarvitse olla nuorisosalalle, mutta vähintään kokemusta ja soveltuvuutta odotetaan. (Suomen Kennelliiton hallitus 2014.)

### 3 KOIRAHARRASTUS NUORISOTYÖN MUOTONA

Harrastustoimintaan on usein muodostettu erilliset ryhmät nuorille ikäluokkien ja taitotasojen perusteella, mikä mahdollistaa vertaissuhteiden luomisen saman henkisiin ja -ikäisiin nuoriin. Vertaissuhteet ovat hyvin tärkeitä nuoren kehityksen kannalta, sillä niiden avulla nuori muodostaa minäkuvaansa ja käsitystä itsestään sekä arvoistaan (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2017). Harrastustoiminta vaikuttaa nuoren sosiaalisten taitojen kehitykseen, sillä nuoret luovat kontakteja toistensa kanssa. Yhteisöllisyys on vahvasti läsnä, ja osa ystävyys-suhteista saattaa olla jopa elinikäisiä. Myös taidot eri-ikäisten kanssa toimimiseen kehittyvät, sillä koiraharrastus yhdistää parhaimmillaan useampaa sukupolvea, ja opettaa samalla tärkeitä sosiaalisia taitoja (Blåfield 2003). Toisaalta, jos pelkkä koiran ystävyys voi olla ainutlaatuisia sellaiselle, joka ei jostain syystä pysty luomaan suhteita ikätovereiden kanssa.

Koiraharrastus on erinomainen kasvu-ympäristö sen moninaisuuden vuoksi. Nuoret osallistuvat tapahtumiin usein ilman vanhempia, jolloin nuorella on mahdollisuus oppia turvallisessa ympäristössä vastuunkantoa ja huolehtimista niin koiran kuin myös itsensä osalta. Koiraharrastuksen parissa toimii joukko aikuisia vapaaehtoisia, joita on koulutettu nuorisotyön pääpiirtein huomioimaan nuorten kehitysvaiheet. Aikuiset ohjaajat puuttuvat tarvittaessa esimerkiksi kiusaamiseen, ja auttavat nuorta kehittymään niin harrastajana kuin myös ihmisenä. (Frantsi 2016.) Ohjaajien tarjoamat käyttäytymismallit ovat esimerkiksi yksi nuorisotyön muoto. Ohjaajan arvomaailma saattaa olla hyvinkin vaikuttava nuoren mielestä, esimerkiksi ohjaajan kielteinen suhtautuminen päihteisiin voi vaikuttaa myös nuoren kielteiseen suhtautumiseen. Ohjaajan arvomaailman lisäksi myös muun harrastusyhteisön arvomaailmalla on suuri merkitys. Esikuvien avulla opitaan ja omaksutaan arvoja sekä asenteita. Yhdenlainen esikuva voi olla sekin, että nuori samaistuu tietyn lajin harrastajaksi. (Koski 2014, 311.) Nuorten koiraharrastuksen parissa päihteettömyys on ehdotonta. Nuorille järjestetään niin paikallisesti kuin myös valtakunnallisesti erilaisia koulutuksia, lajitutustunneita, retkiä, kerhoja sekä leirejä. Koulutusryhmien lisäksi nuorille on myös omia mestaruuskilpailuja, mutta nuoret saavat osallistua tasavertaisesti myös aikuisille suunnattuihin koulutus- ja kilpailutapahtumiin.

Harrastuksen ilo lähtee ensisijaisesti nuoren omasta halusta harrastaa. Harrastuksen eteen halutaan panostaa ja siinä halutaan kehittyä. Liikuntatieteen professori Risto Telama (2000, 55-56) viittaa kirjoituksessaan useampiin tutkijoihin määritellesään ominaisuuksia, jotka ovat omiaan harrastajan näkökulmasta määriteltäessä hyvää harrastusta. Tärkeimmäksi Telama nimeää ”harrastuksen pysyvyyden ja motivaation voimakkuuden”. Koiraharrastuksen näkökulmasta tämä tarkoittaa, ettei harrastaja lannistu hetkellisistä häiriöistä, esimerkiksi huonosta säästä. Harrastuksen pysyvyyden ja motivaation ylläpitämisen takaamiseksi on myös olennaista, että harrastaminen tapahtuu nimenomaan nuoren omasta halusta. Sisäisellä motivaatiolla tarkoitetaan luontaista taipumusta hakeutua tekemään itseä innostavia asioita (Martela & Jarenko 2014, 14). Sisäistä motivaatiota pidetään pitkäjänteisen harrastustoiminnan perustana, sillä ainoastaan ulkoisilla motivaatiotekijöillä harrastaminen on pidemmän päälle raskasta myös henkisesti. Ulkoisia motivaatiotekijöitä tarkoitetaan ulkoisia palkkioita sekä rangaistuksia, joilla pyritään vaikuttamaan harrastajan valintoihin. Kumpikaan motivaatiotekijöistä ei kuitenkaan ole toisiaan poissulkevia, ja pitkässä harrastusurassa ne saattavat esiintyä vuorotellen. Pääsääntöisesti kuitenkin ajatellaan, ettei esimerkiksi huippu-urheilussa huipulle pääse ilman, että harrastaminen olisi suurelta osin palkitsevaa itsessään. Nuorten kanssa toimiessa sisäistä motivaatiota ylläpidetään esimerkiksi osallistamalla nuoret harjoitussuunnitelmien rakentamiseen sekä sisältöjen tuottamiseen. On kuitenkin huomioitava murrosiässä kehityksen tuomat haasteet motivaatioonkin liittyvissä asioissa. (Konttinen 2016, 19-21).

### 3.1 Mitä on nuorisotyö?

Nuorisotyön tarkoituksena on auttaa nuoria liittymään osaksi yhteiskuntaa, luoda osallisuudelle tilaisuuksia. Osallisuus mahdollistaa jokaisen osallistujan mielipiteen esille tuomisen sekä yhteenkuuluvuuden tunteen kokemisen. Nuorisotyön tarkoituksena on myös tarjota turvallisia ympäristöjä oppimiselle, niin persoonallisuuden, yhteiskunnan kuin myös kulttuurin kehittämiseksi. Nuorisotyöllä pyritään vastaamaan nuorten tarpeisiin, ja nuoret ovat mukana toiminnassa vapaaehtoisesti. Toiminta on usein ohjattua ja vahvasti yhteisöllistä saman henkisten ihmisten seurassa. (Niemi-nen 2006, 38-39.)

Nuorisotyötä tehdään moniammatillisesti niin kirkossa, kunnassa, yksityisesti kuin järjestöissä. Kun pohditaan koiraharrastusta ja sen tarjoamia elementtejä, voidaan todeta koiraharrastuksen parissa tehtävän nuorisotyön olevan varsin merkityksellinen jo lain määritelmien nojalla. Nuorisolaissa (1285/2016, §3) määritellään nuorisotyöksi ”kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukeminen yhteiskunnassa”. Koiraharrastus on pääasiassa kolmannen sektorin organisoimaa, jolloin yhdistystoiminta muodostuu tutuksi jo harrastuksen alkumetreillä. Esimerkiksi koe- ja kilpailutoiminta toteutetaan täysin talkootyönä lajeista riippumatta. Itsenäistymistä ja kasvua tuetaan kouluttamalla nuoria ajatellen ohjaajia, jotka osaavat toimia nuorten kanssa heidän osallisuuttaan tukien.

### 3.2 Ohjaajan rooli

Kennelliiton alaisuudessa tapahtuva ohjaustoiminta on vapaaehtoistyötä, jota harjoitetaan omien resurssien sekä taitotasojen mukaisesti. Vapaaehtoistyössä motivaation säilymisen kannalta on tärkeää pitää työ mielekkäänä ja persoonallisena ilman liian tarkkoja rajoja ja määräyksiä. Toiminnassa tulee kuitenkin näkyä kattoorganisaation arvot, sillä toiminnan ohjaaja on samalla Kennelliiton edustaja.

Ohjaajalla voi olla useampia rooleja, riippuen aina ohjattavien taitotasosta tai ohjausympäristöstä. Erilaisia rooleja voivat olla esimerkiksi valmentaja, ohjaaja, mahdollistaja, motivoija, tiedonjakaja, lohduttaja, rajojen asettaja sekä turvallinen aikuinen ja toisinaan aikuinen, jota vastaan saa harjoittaa pientä kapinointia. Nuoria ohjattaessa on ohjaaja aina tavalla tai toisella kasvattaja. Ohjaaja kantaa tilanteissa vastuun niin fyysisen kuin myös henkisen turvallisuuden sekä hyvinvoinnin osalta. Ohjaajan arvot ja toimintatavat omaksutaan jopa huomaamatta, ja niistä tehdään omia johtopäätöksiä. Esimerkiksi ohjaajan pukeutuminen, puhetyyli sekä koiran kohtelu ja koulutustapa ovat asioita, joita nuoret seuraavat jatkuvasti. (Nuori Suomi 2017.)

Ohjaaja joutuu välillä vastaamaan eettisiin kysymyksiin sekä puntaroimaan oikean ja väärän rajoja. Tällaiset keskustelut edistävät nuoren oman arvomaailman kehitystä, ja ovat osa kasvatusta. Myös turvallisuuden takaaminen on ohjaajan tehtävä. Ohjaa-



ja kantaa vastuun ryhmän hyvästä ilmapiiristä, auttaa tutustumisessa, mutta myös tunnustelee ohjauksen aikana tapahtuvia muutoksia. Esimerkiksi kiusaamiseen puuttuminen on ensiarvoisen tärkeää. Ohjaaja asettaa ryhmässä toimimiselle rajat, ja vastaa niiden noudattamisesta. Myös arvomaailmalla on suuri merkitys. Ohjaajan on hyvä välillä pohtia itse oman toimintansa perusteita ja sitä, millaisen esikuvan haluaa ohjattavilleen antaa. Kun oma arvopohja on selvä, on helpompi pohtia omaa roolia ohjaajana. Arvopohjaa tarkastellessa on hyvä kiinnittää myös huomiota siihen miten arvot näkyvät ohjaajan toiminnassa. On mahdollista, että ohjaaja periaatteessa arvostaa jotakin arvoa, mutta arvostus ei näy jostakin syystä käytännön toiminnassa. Ohjaajana kehittymistä on sekin, että tunnistaa näitä arvoja ja miettii mitä olisi tehtävissä, jotta arvon arvostus nousisi teoriasta käytännön tasolle. Esimerkiksi onnistumisten ja menestysten huomioinnissa on syytä selvittää ohjaajana mitä nuo sanat tarkoittavat käytännössä. Menestys voidaan kytkeä vahvasti kilpailumenestykseen, mutta käytännössä menestymistä on jo kehittyminen harjoittelun myötä. Nuoria ohjattaessa on hyvä muistaa, ettei jokainen edes halua kilpailla. Ohjaaja, joka huomioi ohjattavat yksilöinä, osaa antaa palautetta oikeaan aikaan, rakentavasti ja kasvattavasti. Samalla ohjaaja heijastaa omaa arvomaailmaansa myös ohjattavalle. (mt., 2017, Autio & Kaski 2005, 69-72.)

### 3.3 Nuoren kasvu ja kehitys

Nuorten maailma on täynnä aikuisille vieraita asioita, joita ei välttämättä tunnista tai ymmärrä, vaikka muistelisi omaa nuoruuttaan. Nuoruus mielletään lapsuuden ja aikuisuuden välillä olevaksi siirtymävaiheeksi. Ihminen kypsyy nuoruusiässä biologisesti, fyysisesti ja sosiaalisesti kohti aikuisuutta, koetellen rajoja ja etsien omaa suuntaa. Nuoruutta ei voida suoraan liittää tiettyyn ikään, sillä nuoret ovat yksilöitä ja nuoruus on moniulotteista. Se mikä kulloinkin ymmärretään ja määritellään nuoruudeksi, riippuu ympäröivästä ajasta ja näkökulmasta (Nivala 2010, 12).

Nuorisolaissa (1285/2016, § 3) nuoriksi määritellään kaikki alle 29-vuotiaat. Määritelmä on hyvin laaja, sillä alaikäraja ei ole erikseen mainittu. Tästä näkökulmasta katsottuna nuoruus käsittää ihmisen elämän ensimmäiset kolme vuosikymmentä. Nuoruus on väistämätön ja pitkä ajanjakso elämässä. Siihen kytkeytyy paljon tulevai-

suuteen sijoittuvia asioita. Peruskoulun päättämisen jälkeen suunnataan toisen asteen opintoihin, joista saatetaan vielä ponnistaa yliopistoihin, ja muihin korkeakouluihin. Kun opinnot on suoritettu, siirrytään työelämään ja mahdollisesti vakiinnutaan. Nuorisotyön merkitys korostuu erilaisissa nivelvaiheissa siirtyessä portaalta toiselle. Koska nuoruus, ja siinä koetut asiat ovat aina yksilöllisiä, saattaa nuori kokea esimerkiksi yksinäisyyttä erilaisen elämäntilanteen edessä, varsinkin jos ystävien elämäntilanne ei aivan kohtaa oman kanssa. Näissä tilanteissa harrastustoiminta korostuu olemassaolollaan.

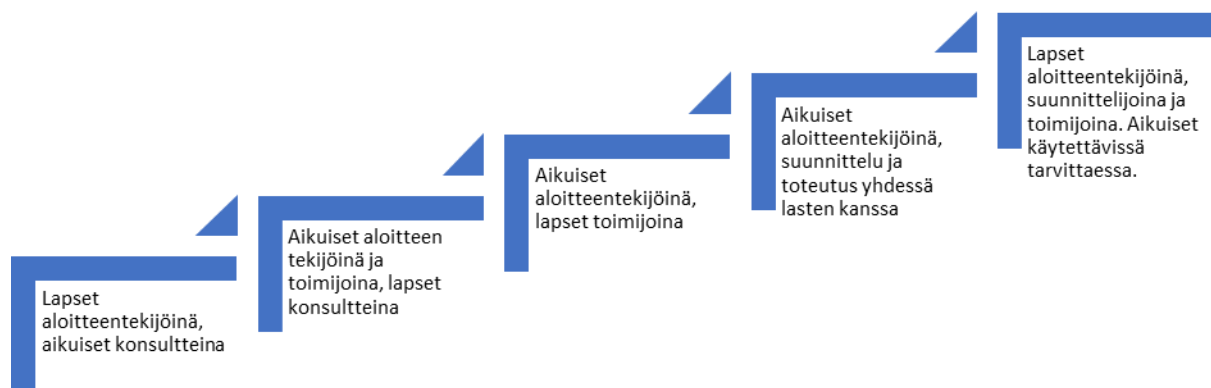
Erityisesti nuorille suunnatut harrasteryhmät ovat hyviä murrosikäisten nuorten harrastustoiminnassa. Ryhmätoiminta antaa nuorelle taitoja ja työkaluja yhteistyöhön, itsensä kehittämiseen, sosiaalisiin taitoihin ja luovuuteen. Onnistumisen kokemusten myötä itseluottamus kasvaa ja usko tulevaisuuteen vahvistuu. Harrastustoiminta opettaa tavoitteellisuutta, sopeutumiskykyä ja ongelmanratkaisutaitoja.

Murrosiässä vertaisryhmien merkitys korostuu, sillä vertaisten parissa nuori tuntee kuuluvansa johonkin ja kokee yhdessä kehitysvaiheeseen liittyviä asioita. Toisilta saadun palautteen avulla nuori rakentaa käsitystään itsestään. Hyvät aikuissuhteet toimivat tukena vertaissuhteille, mutta eivät korvaa oman ikäisiin luotuja suhteita. Ongelmat vertaissuhteissa, kuten kiusatuksi tuleminen tai kiusaajana toimiminen saattavat vaikuttaa nuoren kehitykseen haitallisesti. Tämän vuoksi kiusaamiseen on tärkeä puuttua välittömästi, oli kyseessä sitten koulu, media tai harrastus. Vapaaehtoinen yhdessä tekeminen harrastustoiminnassa luo hyviä mahdollisuuksia vertaissuhteiden syntymiselle ja kehittymiselle.

### 3.4 Harjoitusten suunnittelu

Koiraharrastus ei ole ainoastaan nuorelle koiran kanssa tapahtuvaa toimintaa, vaan myös tärkeä sosiaalisten taitojen oppimisympäristö. Nuorten kehitysvaiheet huomioon ottaen, ovat nuoret kiinnostuneet eri asioista eri ikäisinä. Jotta mielenkiinto harrastukseen pysyisi, on harrastuksen oltava riittävän haasteellista. Vanhempia nuoria saattaa kiinnostaa esimerkiksi tavoitteellinen kilpailutoiminta ja itse lajiharjoittelu, kun nuoremmat vasta pohtivat omaa harrastusta ja tavoitteita. Jotta toiminnasta tulee

mahdollisimman mielekäästä, on hyvä opettaa nuoret jo alusta alkaen omatoimisuuteen ja osallisuuteen. Mitä enemmän nuorilta tulevia ideoita pystytään kartoittamaan ja siirtämään osaksi toimintaa, sitä paremmin osallisuus toteutuu.



Kuvio 3. Osallisuuden asteet. (Oronen 2016.)

Osallisuus ei suinkaan tarkoita kokonaan vastuun siirtoa nuorille. Ohjaajan tehtävänä on puntaroida nuorten kehitys huomioiden minkälaisissa asioissa he voivat vaikuttaa ja ottaa vastuuta. Ohjaajan tehtävänä on määritellä rajat ja ohjata toimintaa. Osallisuuden tavoitteena on opettaa nuorille alusta alkaen, etteivät asiat tapahdu itsestään vaan niiden eteen on tehtävä töitä. (Piironen 2007, 6.)

### 3.5 Turvallisuus ohjatessa

Turvallisuus on tärkeä teema tänä päivänä. Turvallisuuden takaamisessa tärkeää on ennaltaehkäisy, minkä osalta vanha sanonta ”hyvin suunniteltu – puoliksi tehty” pitää erinomaisesti paikkansa. Hyvällä varautumisella ja riskien kartoituksella riskitilanteissa toimimiseen on selvät ohjeistukset, ja vastaavasti riskien pohjalta voidaan kehittää toimintaa entistäkin turvallisemmaksi. Fyysisten turvallisuutta edistävien asioiden lisäksi turvallisuus on myös tunne, jonka huomioiminen toiminnoissa on tärkeää.

Fyysistä turvallisuuden edistäjänä on Suomessa ollut vuodesta 2014 asti voimassa laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014). Laki mahdollistaa myös toiminnan järjestäjille, kuten yhdistyksille, mahdollisuuden tietyin edellytyksin selvittää vapaaehtoisen rikostaustaa. Rikostaustan selvityksessä pyritään estämään sellaisten henkilöiden toimiminen lasten parissa vapaaehtoistyössä, joilla on merkintä seksuaalirikoksista tai vakavista väkivalta- ja huumerikoksista. Lailla pyritään turvaamaan lapsen perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen sekä ennaltaehkäistä riskejä joutua esimerkiksi väkivaltarikoksiin, seksuaaliseen hyväksikäyttöön tai houkutteluun huumeiden käyttöön. Asianmukaiset ja avoimet toimintatavat ovat avainasemassa turvallisuusnäkökulmista puhuttaessa. On selvää, ettei yksistään tämä toimenpide edistä turvallisuutta ja poista kaikkia olemassa olevia riskejä, mutta se on osa suurempaa kokonaisuutta. Allianssin ym. (2014, 3) laatimassa toimintaohjeessa todetaan, että tietoisuus siitä, että rikostausta voidaan selvittää, auttaa ehkäisemään ongelmia. Rikostaustan selvittäminen on mahdollista, jos tehtävään sisältyy:

1. Säännöllisesti ja olennaisesti alaikäisen opetusta, ohjausta, hoitoa, huolenpitoa tai muuta yhdessäoloa alaikäisen kanssa **ja**
2. henkilökohtaista vuorovaikutusta alaikäisen kanssa **ja**
3. tehtävän hoitaminen yksin tai sellaisissa olosuhteissa, joissa alaikäisen henkilökohtaista koskemattomuutta ei voida turvata siitä huolimatta, että toiminnan järjestäjällä on käytössä toimintaa koskeva ohje tai tietty menetelmä-tapa, jolla pyritään turvaamaan lasten henkilökohtainen koskemattomuus. (mt., 16).

Rikostaustaotteen selvittäminen edellyttää lisäksi toiminnan järjestäjältä toimintaa koskevaa ohjeistusta tai menettelytapaa, jolla turvataan lasten henkilökohtaista koskemattomuutta. Lisäksi toiminnan järjestäjän tulee ennalta arvioida, mitkä ovat sellaisia tehtäviä joihin valittavan vapaaehtoisen rikostausta on syytä selvittää. Rikostaustan selvitystä ei voida tehdä yksittäisistä henkilöistä, jos toimeen ryhdytään, se tulee toteuttaa tasavertaisesti kaikkien vastaavassa tehtävissä toimivien osalta, tulevaisuudessakin. Rikostaustan selvittämiseen tarvitaan aina vapaaehtoisen suostumus. (Allianssi ym 2014 & Somerkoski 2015.) Kennelliiton toiminnassa rikostausta selvitetään leiriohjaajille vuosittain. Nuorisotoiminnan kouluttajien osalta käytäntöä ollaan toteuttamassa.

Jotta jokainen ryhmäläinen tuntisi olonsa turvalliseksi, on suunnittelun lisäksi panostettava ryhmän yhteishenkeen. Turvallisessa ryhmässä jokainen osallistuja saa nauttia harrastamisesta omalla tavallaan. Ryhmää ohjatessa puhutaan ryhmäytyksestä. Ryhmäytyksessä joukosta ihmisiä muodostetaan ryhmä ihmisiä. Ryhmäytys ei tapahdu yhden tapaamiskerran aikana, vaan se on pitkä prosessi, joka kehittyy jatkuvasti toiminnan lomassa. Ryhmäytykseen liitetään usein erilaisia pelejä ja leikkejä, mutta toiminnan taustalla on kuitenkin aina tavoitteena piilevä päämäärä, kuten toisiin tutustuminen tai vuorovaikutustaitojen kehittäminen. Tärkeimpänä tavoitteena kaiken taustalla on turvallinen ja toisensa huomioiva ilmapiiri. Ryhmän tavatessa ensimmäisiä kertoja, on hyvä laatia yhdessä nuorten kanssa ryhmän säännöt sekä käyttää aikaa erilaisten tutustumisleikkien ja -pelien parissa. Ohjaaja vahvistaa toiminnallaan ryhmän turvallisuutta koko ryhmän olemassaolon ajan. Ohjaaja asettaa rajat, huolehtii jokaisen tasapuolisesta kohtelusta, ei hyväksy kiusaamista ja kannustaa nuoria kertomaan omia toiveita ja ajatuksia toiminnasta. Tärkeää on, että ohjaaja itse on nuorten luottamuksen arvoinen ja huolehtii omalta osaltaan sääntöjen noudattamisesta. Jokaisen tapaamisen jälkeen on hyvä käydä yhteisesti läpi päivän tapaamiseen liittyvät asiat ja antaa nuorille mahdollisuus kertoa, jos jokin asia on jäänyt vaivaamaan. Palautehetkien avulla ohjaaja saattaa saada ryhmästä sellaista tietoa, jota ei ole aiemmin huomannut. Palautehetket myös lisäävät ryhmän turvallisuuden ilmapiiriä, sillä ohjaaja voi palautteen lomassa vielä henkilökohtaisesti keskustella jokaisen nuoren kanssa harjoitusten kulusta, vaikkei se toiminnan lomassa olisi aiemmin ollut mahdollista. (Aalto 2000 ; Koskinen 2017.)

### 3.6 Sitoutuminen ja työmotivaatio

Koiraharrastus on vaativaa, ja aivan kuten työssä tai muissa harrastuksissa, myös koiraharrastuksessa voi työmäärään uupua. Kuten todettua, koira elää arjessa joka vuorokausi aina kellon ympäri, säällä kuin säällä, parhaimmillaan jopa 17 vuotta. Lajivalikoiman ollessa laaja, useasti vain yksi harrastus ei riitä, vaan joka päivälle on oma laji, jota harjoitella. Koiraharrastuksen parissa tiedetään olevan yhä enemmän uupumusta, asiasta vaan puhutaan kovin vähän julkisesti. Lajien kaupallistuessa ja kilpailijamäärien kasvaessa ovat seurakovassa puristuksessa toiminnan järjestämi-

sen kanssa. Ikävä kyllä, varsin usein, suuri työmäärä kaatuu usein samojen aktiivien niskaan. Kun päivällä tienaa palkkaa perheen ja harrastuksen eteen kahdeksan tuntia, ja illat sekä viikonloput kuluvat koirakentällä, muuttuu alkuinnostus vielä ennen pitkää taakaksi. (Nieminen 2017.)

Ei ole kenenkään etu, jos nuorten ohjaaja on uupunut työhönsä. Harjoitukset ehkä sujuvat rutiinomaisesti, mutta ilo ja työstä nauttiminen ovat hyvin kaukana tavoittelusta. Kun harrastus alkaa tuntua pakonomaiselta, on hyvä pysähtyä pohtimaan syitä sen taustalla. Onko syynä omaan koiraan riittävä aika, kenties henkilökemiat, vai jokin muu syy esimerkiksi henkilökohtaisessa elämässä? Oli syy mikä tahansa, kannattaa ajattelussa palata askelia taakse ja muistella miksi toimeen on alun perin ryhtynyt. Onko tämä motivoiva tekijä edelleen sama? Onko se muuttunut matkan varrella? Motivoiko tekijä vielä toimimaan? Miten motivaatiotekijän saisi kaivettua ylös kaiken muun takaa? Vai onko myönnettävä itselleen, että on aika uusiin tuuliin? Koiraharrastuksen ikävä ominaispiirre on jatkuva arvostelu ja täydellisyydentavoittelu. Arvostelupainotteisissa lajeissa keskitytään aina täydellisen suorituksen harjoittamiseen, vain täydellisellä suorituksella saa pisteet kilpailuissa ja kokeissa. Tämä asenne tarttuu helposti myös muuhun elämään harrastuksen ympärillä. Joskus oma ajattelu on kaiken toiminnan esteenä, ohjaaja saattaa hoitaa nuorten ohjaamisen erinomaisen hyvin muiden mielestä, mutta ajattelee itse olevansa huono.

Kaiken toiminnan ja halun toimia, niin nuorten kanssa kuin muutoin, tulee aina lähteä omista tavoitteista ja ajattelusta. Nuorisotyön eettinen ohjeistus (Rauas 2014) on laadittu ammattilaisten työn tueksi, mutta on sovellettavissa myös vapaaehtoistoimintaan. Kuten eettisessä ohjeistuksessa todetaan, ohjaajan tulee tiedostaa ja tunnistaa oma rajallisuutensa. Jokaisen henkilökohtaiset resurssit ovat erilaiset, eikä ole olemassa mitään tiettyä ohjetta kuinka paljon ohjaajan tulee panostaa työhönsä. On selvää, että sovituista asioista on pidettävä kiinni, eikä nuorille luvattua toimintaa voi laiminlyödä. On kuitenkin jokaisen ohjaajan ja toiminnasta vastaavan oma päätös paljonko toimintaa alueella on nuorille. Totta kai, jos nuorilta kysytään, on enemmän aina parempi. Kun toiminnalle on tilausta enemmän kuin mihin yhden ihmisen resurssit riittävät, on viimeistään aika hankkia lisää ohjaajia. Yhdenlainen taito on myös työn jako ja vastuuttaminen. Nuorisotoiminnan kouluttajan on liki mahdotonta järjestää toimintaa koko piirin alueelle yksistään, jolloin nuorisajaosto ja paikallisyhdistyk-

set ovat hyviä verkostoitumiskumppaneita. Toiminnan jakaminen useammalle organisaatiolle tai esimerkiksi lajijaostoille yhdistyksen sisällä vähentää jo merkittävästi yhden ihmisen taakkaa.

Nuorisotyötä tehtäessä koiraharrastuksen parissa, täytyy myös nuorten omia tarpeita ymmärtää. Jokainen nuori on oma yksilö, ja jokaisen tilanne voi olla erilainen. Nuorisotyötä tehtäessä saattaa vastaan tulla tilanteita, joissa ohjaaja kokee esimerkiksi voimattomuuden tunnetta nuoren ongelmien ratkomisessa. On hyvä muistaa, että Kennelliiton alainen nuorisotyö on pääasiassa vapaaehtoistyötä harrastuksen parissa. Mikäli ohjaajalle herää huoli nuoren asioista, voi ohjaaja aina ohjata nuorta eteenpäin asiantuntijapalveluiden pariin. Jos tilanne näyttää siltä, että lastensuojelun olisi hyvä puuttua, on jokaisella mahdollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus. Lastenilmoituksen voi tehdä kuka tahansa, joka epäilee lapsen tai nuoren huonoa vointia (Lastensuojelulaki 417/2007, §25). Vaikka vapaaehtoistyö on tavallaan harrastus, on hyvä osata erottaa vapaa-aika ja harrastusten rajat, myös suhteessa nuoreen. On jokaisen ohjaajan oma päätös, kertooko esimerkiksi yksityisasiastaan nuorelle. Sosiaalisen median valta-aikana on pohdinnan arvoista antaako nuorten seurata esimerkiksi omaa Facebook-profiilia tai Instagram-tiliä. Näitä asioita pohtiessa on hyvä miettiä millaisia asioita tileillään jakaa, ja millaisen kuvan haluaa itsestään antaa.

Jotta ohjaajan mielenkiinto säilyy koiraharrastuksen ohjaamisessa, on hyvä muistaa harrastaa myös oman koiran kanssa. Lajit kehittyvät nopeasti ja uutta tietoa tuotetaan jatkuvasti. Kehityksen mukana pysyminen helpottaa ohjaustilanteita, sillä ohjaajalla on aina tuoreinta tietoa jakaa muille. Myös oman motivaation säilymisen kannalta on hyvä pohtia tasoaan, jolla ohjaa nuoria. Mitä tasokkaampaa ryhmää kouluttaa, sitä edistyneempää pitäisi myös oman osaamisen olla. Myös nuorisotietoon syvennymällä voi saada uutta näkökulmaa ja intoa nuorten ohjaamiseen (NuoriSuomi 2017).

## 4 LAADULLINEN TUTKIMUS

Keräämäni aineisto on kvalitatiivinen, eli laadullinen aineisto. Laadullisen tutkimuksen avulla voidaan tutkia esimerkiksi uudenlaista ilmiötä, josta ei ole aiempaa tutkimustietoa. Aineiston avulla pyritään kuvailemaan ilmiötä ja siihen liittyviä piirteitä, mutta tulokset eivät ole yleistettävissä laajasti. Tutkija hyödyntää aineiston analysoinnissa omia perusteltuja tulkintojaan. (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2014, 104-105.) Laadullisessa aineistossa aineiston määrällä ei niinkään ole merkitystä, tarkastelussa hyödynnetään vastauksista ilmeneviä yksilöllisiä piirteitä. Laadullisen aineiston näkökulmasta ei siis ole merkitystä nouseeko tietty piirre tai ominaisuus aineistossa esiin kerran vai kymmenen kertaa, sillä merkityksellisempää on, miten piirre tai ominaisuus kytkeytyy koko tutkittavana olevaan ilmiöön. Laadullista aineistoa tarkastellessa ei kuitenkaan voi loputtomasti jakaa materiaalia pienempiin osioihin, sillä kokonaisuuden taakse pitäisi kytkeytyä poikkeamaton sääntö. (Alasuutari 2012.)

### 4.1 Kysely haastattelun tapaan -menetelmä

Aidossa toimintaympäristössä toteutetut tutkimukset antavat usein syvällisemmän kuvan vastaajan ajatuksista, koska tilanteet ovat tuoreesti muistissa. Valitsin menetelmäksi kyselytutkimuksen, sillä käytettävissä oleva aika aineiston keräämiselle oli rajallinen. Aineistojen kerääminen tapahtui Kennelliiton ohjatun toiminnan lomassa, eikä sille ollut varattu erillistä aikaa tapahtumien ohjelmista. Parhaiten tilanteeseen sopi mukailtu kysely haastattelun tapaan. Varsinaisessa kyselyssä haastattelun tapaan ”tutkija lukee kysymykset ja vastausvaihtoehdot ääneen tutkittavalle, joka vastaa suullisesti” (Valli 2010, 111). Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan yksilölliseen vastaamiseen ollut aikaa, joten vastaajat kirjoittivat vastaukset paperille tutkijan esittämien kysymysten perusteella. Vastaukset olivat kaikki avoimia vastauksia, joiden avulla pyrin saamaan mahdollisimman rehellisiä näkökulmia, sillä kysymys ohjailee mahdollisimman vähän vastaajaa, eikä valittavana ole esimerkiksi tutkijan ennalta määritelmiä vaihtoehtoja. Koin tämän tärkeäksi, sillä halusin, että oma kantani ja nä-



kemykseni näkyy mahdollisimman vähän lopputuloksessa. (Ojasalo, Moilanen, Rita-lahti 2015, 106-108.) Jokainen vastaaja sai vastata rauhassa kysymykseen, ja seuraavaan siirryttiin vasta kaikkien ollessa valmiita. Tällä menetelmällä halusin maksimoida onnistumisen mahdollisuudet. Koska aikaa oli vain noin parikymmentä minuuttia aineistonkeruulle, koin tärkeäksi pitää tutkimustilanteen mahdollisimman helppona ja helposti lähestyttävänä. Kyselylomake olisi saattanut tuntua liian viralliselta ja vaikealta.

Olin tutkijana läsnä tutkimustilanteissa ja johdin kyselyn alusta alkaen itsenäisesti. Koska olin tutkijana tilanteissa läsnä, pystyin tarkentamaan kysymyksiä tarvittaessa tai vastaamaan vastaajien kysymyksiin tutkimusta koskien (Valli 2010, 108). Aloitin kyselytilanteen esittelemällä itseni, keroin omasta historiasta Kennelliiton nuorisotoiminnassa sekä esittelin lyhyesti miksi olen tilaisuudessa ja mihin kerättyä aineistoa tullaan käyttämään. Tällä tavalla vastaajan motivointi on helpompaa, ja on suurempi mahdollisuus saada aikaan laadukkaampaa tutkimusaineistoa. Vastaavassa kyselyasetelmassa olisi myös mahdollista tutkijana havainnoida vastaajien reaktioita, ilmeitä ja eleitä. Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan noussut esille sellaisia reaktioita, joilla olisi tutkimustuloksen kannalta merkitystä. (mt., 111.)

Tutkijana en ollut täysin tuntematon kaikille osallistujille, sillä tutkimusjoukossa saattoi olla nuoria, jotka ovat osallistuneet ohjaamaani aktiviteettiin muissa yhteyksissä tai leiriohjaajia, jotka ovat olleet samalla leirillä ohjaajana kanssani. En kuitenkaan tutkimustilanteessa nostanut esille omia näkemyksiäni esimerkiksi hyvästä ohjaajuudesta, vaan roolini oli nimenomaisesti tutkijana toimiminen.

Halusin selvittää tutkimuksessa nuorilta, millainen on heidän mielestä hyvä ohjaaja, ja missä tilanteessa he tarvitsevat ohjaajaa. Näillä kysymyksillä pyrin vastaamaan isompaan tutkimuskysymykseen, millaisena nuoret koiraharrastajat näkevät hyvän ohjaajan ja ohjauksen laadun Kennelliiton toiminnassa. Työni tuotosta silmällä pitäen halusin myös kerätä nuorilta kannustuksia ja neuvoja uusien ohjaajien perehdytykselle. Leiriohjaajilta halusin selvittää jaksamiseen ja motivaatioon liittyviä teemoja, sillä teemat ovat ajankohtaiset vapaaehtoistyön parissa ja tärkeitä työni tuotoksen kannalta. Kysymysten asetteleminen on kyselytutkimuksessa tärkeää, sillä se luo perustan koko tutkimuksen onnistumiselle (mt., 103). Hyvät kysymykset ohjaavat vastaajaa mahdol-

lisimman vähän, ja ne on laadittu niin yksinkertaisesti, ettei tutkijan ja vastaajan käsitykset aiheesta poikkea toisistaan. Tässä tutkimuksessa kysymysten asettelua tarkastelin yhdessä Kennelliiton nuorisotyön koordinaattori Nina Frantsin kanssa. Yhteistyöllä pyrittiin varmistamaan, että kysymykset ovat helposti ymmärrettäviä, ja haastatteluilla on mahdollista saada vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksen kannalta kysymysten asettelussa olisi voinut miettiä tarkemmin sekä leiriohjaajien että nuorten viimeistä kysymystä. Leiriohjaajilta kysyttiin haastavaa ohjaustilannetta ja toimintatapaa siinä. Riskinä kysymykselle oli, että vastaukset olisivat sen luontoisia, ettei niitä voida intimizeettisuojaan vuoksi tuoda esiin työssä. Nuorilta taasen kysyttiin neuvoja ja vinkkejä sellaiselle ohjaajalle, joka on ensimmäistä kertaa ohjaajana. Leiriohjaajien kysymyksissä riski intimizeettisuojusta kävi toteen, eikä aineistosta ilmene kuin yksi vastaus jota työssä voidaan hyödyntää. Tässä tilanteessa kysymys oli ymmärretty oikein, mutta vastausten luonteen vuoksi vastaukset eivät aivan vastaa sitä mitä tavoittelin. Leiriläisillä taasen kysymyksen ymmärtäminen tuotti haasteita. Osa kyllä ymmärsi kysymyksen samalla tavalla kuin tutkija, mutta osa ei aivan täysin. Nuorista osa ymmärsi kysymyksessä haettavan sitä, miten he esittäytyisivät koirakkona uudelle ohjaajalle. Myös jonkun verran jäi tyhjiä vastauksia. Kyselyissä olennaista olisikin säilyttää ”kaikki sellaiset ja vain sellaiset kysymykset, jotka tarvitaan työn tavoitteiden saavuttamiseksi” (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2014, 130).

## 5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Kennelliitto koordinoi koulutusohjaajakurssien sisältöä ja lajituomareiden taitoja kouluttaa kursseja. Koulutusohjaajakurssit sidotaan aina tietyn lajin taikka aihepiirin yhteyteen, ja niissä keskitytään koulutusohjaajien kouluttamiseen nimenomaan koiran näkökulmasta. Nuorisotyö mielletään tärkeäksi harrastuksen parissa, mutta sen toteuttajia on haastavaa löytää. Ilmiö ei kuitenkaan ole vain koiraharrastuksessa ajankohtainen, vaan ongelmia on ympäri suomen eri järjestöjen vapaaehtoisten sitoutumisessa (Valta 2015). Aikuiset saattavat ajatella, että nuorten ohjaaminen on haasta-

vaa ja vaikeaa, eivätkä tämän vuoksi sitoudu ohjaajiksi. Tämä ei ole varmastikaan ainoa syy, vaan syynä voi olla sekin, ettei haluta sitoutua pitkäaikaisesti johonkin tehtävään, ja vapaa-aika mielletään nimenomaa omaksi ajaksi. Ennen kun aloin opiskella kansalaistoimintaa ja nuorisotyötä, huomasin kaipaavani myös itse tukea ja apua ohjaamiseen. Vaikka nuorten ohjaaminen sujuikin varsinaisissa tilanteissa, kaipasin aika ajoin tukea ja teoriaa käytännön työhön. Tämä asia vaati minun sekä Kennelliiton mielestä parannusta, jotta nuorten harrastusmahdollisuudet kasvaisivat paikallis-toiminnassa entisestään ja nuoret koiraharrastajat otettaisiin entistä rohkeammin mukaan toimintaan. Kennelliitossa ei ole aiemmin tuotettu kirjallista opasta ohjaajien käyttöön. Aihetta on käsitelty aikaisemmin esimerkiksi nuorisotoiminnan kouluttajien koulutusviikonlopuissa työpajojen avulla.

Kun tutkimusaihe oli selvä ja työn tarkoitus kirkastettu, tuli aika pohtia työskentelymenetelmää. Koska työn tarkoituksena on kartoittaa nuorten parissa tapahtuvaa ohjausta ja siltä toivottuja ominaisuuksia, halusin nostaa esille juuri nuorten näkökulmaa toiminnasta. Jotta toiminnasta tulee nuorille mielekästä, on mielestäni tärkeää ottaa heidät osaksi osalta heitä koskevan asian suunnitteluun. Kennelliiton nuorten toiminnassa on aiemmin kartoitettu ohjaajien näkökulmia aiheesta, mutta nuorten näkökulmaa ei ole kerätty.

## 5.1 Prosessi

Toteutin haastatteluja toukokuussa Kennelliiton Tokonuoret-valmennusryhmälle sekä kesäkuussa Kennelliiton Suurleirillä. Haastatteluihin osallistuminen ei ollut pakollista, ja vastaukset keräsin anonyymeinä. Näitä asioita korostin ennen kyselyn alkua tutkitaville. Yhteensä haastatteluun osallistui neljäkymmentä (40) nuorta ja seitsemän (7) ohjaajaa.

Kyselytilanteet toteutin tapahtumien varsinaisten ohjelmien lomassa. Tokonuorista jokainen nuori (15 nuorta) osallistui kyselyyn, sillä kysely toteutettiin ruokatauon aikana ja kaikki olivat tilassa läsnä. Suurleirillä kysely ajoittui leirikilpailun jälkeiseen vapaa-aikaan, mikä vaikutti vastaajien määrään heti laskevasti. Suurleiriltä vastauksia sain 25 nuorelta, mikä on 48 % kaikista leiriläisistä. Ohjaajien haastattelut toteutin

myös Suurleirillä. Kyselyjen sisällöt liitteenä (liite 1). Kaikki haastatellut olivat naisia, sillä kumpaankaan tapahtumaan ei ollut ilmoittautunut yhtään miespuolista henkilöä. Kyselyn toteutus poikkesi hieman ryhmien välillä. Tokonuorten kyselyssä vastattiin aina yhdelle post it -lapulle, ja kysymysten lomassa post it -lappu käytiin liimaamassa seinällä olevan julisteen päälle. Tämä menetelmä ei kuitenkaan ollut merkityksellinen tutkimuksen onnistumisen kannalta, joten se oli luontevaa jättää pois seuraavien tutkimusryhmien kohdalla. Suurleirillä vastaajat vastasivat tyhjälle ruutupaperille numeroiden vastaukset, jolloin vastaukset eivät näkyneet muille osallistujille. Koska Tokonuorten vastauksista en pystynyt erottelemaan saman vastaajan vastauksia eri kysymyksiin, työssäni esiintyviä nuorten vastauksia ei yksilöidä.

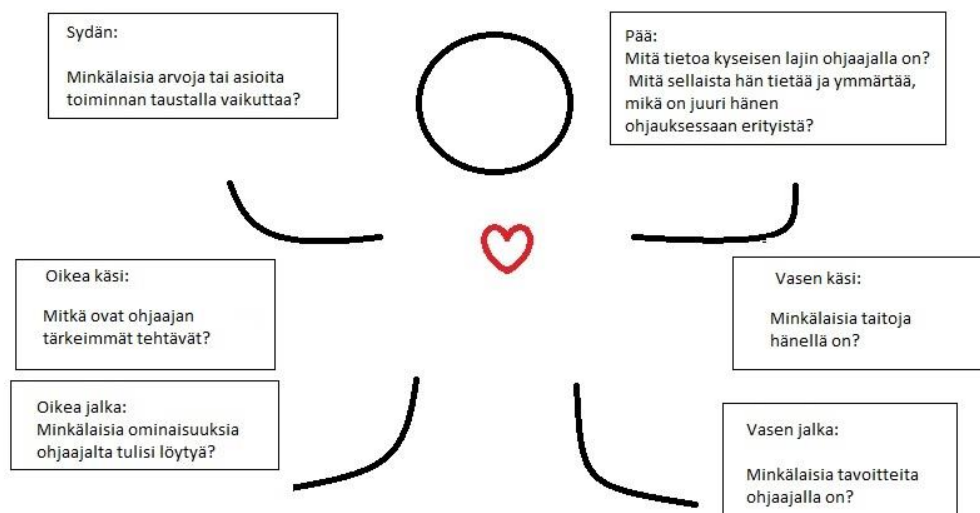
Kysymykset muotoilin yhdessä Kennelliiton nuorisotoiminnan koordinaattorin kanssa. Kysymysten tarkoituksena ei ollut niinkään paneutua syvällisesti ohjaajan ominaisuuksiin, vaan enemmänkin kartoittaa pääpiirteet millaiseksi hyvä ohjaaja mielletään ja missä tilanteissa häntä tarvitaan. Vaikka ennen haastattelun alkua nuoria pyydettiin ajattelemaan mitä tahansa ohjaustilannetta koiraharrastuksen parissa, korostui vastauksissa toimintaympäristö ja sen tapahtumat. Esimerkiksi Tokonuoret vastasivat usein viitaten tottelevaisuus-harrastukseen, ja leiriläiset viittasivat vastauksillaan usein leiriympäristöön. Tämä ei kuitenkaan ollut huono ilmiö, sillä monimmat toimintaympäristöt kuvastavat hyvin tutkimusaihetta ja auttavat ymmärtämään myös erityyppisten ohjaustilanteiden ohjaajan rooleja. On mahdollista, että muutamat haastateltavista osallistuivat kartoitukseeni sekä Tokonuoret-viikonlopussa että Suurleirillä, mutta täysin samanlaisia vastauksia aineistosta ei löytynyt.

Ennen kyselyn aloittamista esittelin osallistujille lyhyesti itseni sekä kerroin opinnäyte-työni aiheesta sekä tavoitteista. Tämän jälkeen kerroin, että kaikki vastaukset käsitellään luottamuksella, eikä vastaajien henkilöllisyys tule ilmi myöhemminkään. Korostin, että vastaaminen on täysin vapaaehtoista, ja vastaukset saa olla rehellisiä mielipiteitä. Vielä ennen kyselyn alkua pyysin, ettei vastaajat laita nimiään papereihin. Etenkin Tokonuorilla tämä oli tärkeää, sillä vastaukset olivat koko ryhmän nähtävillä. Leiriohjaajien tai leiriläisten osalta vastaukset olivat täysin henkilökohtaisia, eikä niitä nähneet muut osallistujat.

## 5.2 Vastaukset nuorilta

Tokonuoret ja Suurleiri ovat hyvät vertailukohdat keskenään ohjaustoiminnalle, sillä ne kuvastavat kumpikin osaltaan koiraharrastuksen parissa tapahtuvan ohjaustoiminnan ympäristöjä. Tokonuoret-toiminta on tavoitteellista, osallistujilla on kilpailullisia tavoitteita tai muutoin syvää kiinnostusta koirankoulutukseen. Tokonuoret-toimintaan tullaan syventämään osaamista ja valmentautumaan tavoitteellisesti, kun taas Suurleirille tullaan viettämään aikaa ja nauttimaan leirielämästä. Suurleirin pää-tavoitteita ovat muun muassa hyvän kenneltavan opettaminen, ryhmätyötaitojen oppiminen ja koiraharrastuksiin tutustuminen. Ohjaajan rooleja miettiessä on selvää, että näin erilaisiin toimintoihin vaaditaan ohjaajiltakin erilaisia ohjaustyyliä.

Kehittämistyön aineistoa lähdin tarkastelemaan ensin jaottelemalla vastauksista käsittekarttoja kysymys kerrallaan. Huomasin pian voivani yhdistellä samankaltaiset vastaukset kategorioiden alle, jolloin aineistostakin tuli helpommin käsiteltävää. Molempien tutkimusryhmien vastauksista kokosin kumpaakin ympäristöä parhaiten kuvaavat käsittekartat hyödyntäen oheista kuviota (kuvio 4). Siirsin nuorten vastauksista ohjaajaa kuvastavat sanat aina sopivan kategorian alaisuuteen, jolloin muodostunut hahmo kuvasti tutkimusryhmän vastauksia. Luotuja kuvioita käytän Ohjaajan oppaassa havainnoidessani ohjaajan erilaisia rooleja. Kuvion avulla ohjaajat voivat pohdita myös omaa ohjaajan roolia jatkossa.



Kuvio 4: Hyvä ohjaaja (mukaiillen Selin 2015, 72 & Vihavainen 2016)

Ensimmäisen kysymyksen vastaukset sulautuivat luontaisesti kolmeen alakategoriaan: koirankoulutus, ohjaus, luonne. Tutkimusryhmien vastaukset olivat pääpiirteittäin samoja, mutta asioiden esilletuonnissa saattoi olla eroja. Esimerkiksi ohjaajan ominaisuuksista kysyttäessä Tokonuorten vastauksista nousi useammin esiin ohjaajan oma kiinnostus lajista ja sen kehityksessä mukana pysyminen. Tähän vaikuttanee ohjausympäristö, sillä kuten todettua, Tokonuoret harjoittelevat ryhmässään tavoitteellisesti tottelevaisuuskoe-lajia, kun taas leiriläiset tutustuvat useampaan eri lajiin leirin aikana.

Hyvä ohjaaja ottaa kaikki ryhmän jäsenet huomioon. Hän on tarpeeksi tiukka, mutta kannustava. Hän selkeästi nauttii siitä mitä tekee ja on kiinnostunut kehittämään myös itseään. (Tokonuori)

Molempien ryhmäläisten vastauksissa tärkeimmäksi arvoksi muodostui tasapuolisuus. Nuoret koiraharrastajat kokevat tärkeänä erilaisuuden huomioimisen, kenenkään taitoja- tai tietoja vähättelemättä, koiran ominaisuuksista puhumattakaan. Nuorten vastauksissa toivottiin useasti ohjaajan kouluttavan koirakkoa juuri koirakkona, ohjaajana sekä koirana. Koirarotujen kirjo on osaltaan varmasti vaikuttanut tämän ajatuksen taustalla. Kuten autoissa, myös merkillä uskotaan olevan väliä. Perheauto on perheauto, eikä se päihitä formula-autoa. Koska koirarotuja on hirmuisen paljon, jopa 350 erilaista, on jokaisella ollut jokin oma tarkoituksensa alkujaan. Maailman muuttuessa on koirien käyttötarkoituksetkin muuttuneet, eikä kaikilla rotuyksilöillä ole välttämättä enää alkuperäisiä luonneominaisuuksia taustallaan. Toisaalta, koiraharrastuslajien lisääntyessä on myös koiria alettu jalostamaan tiettyihin lajeihin sopivaksi. Kaikesta huolimatta, jokainen yksilö on erilainen, eikä koira voida kategorioida ainoastaan sen rotunimen perusteella. Myös harrastuslajien kehitys on saattanut vaikuttaa tasapuolisuus-käsitteen muodostumiseen tästä näkökulmasta, sillä etenkin agilityn ja tottelevaisuuden maailmassa on jo usean vuoden ajan bordercollie-koirarotu hallinnut mestaruustilastoja. On selvää, ettei raskaan ja ison laumanvartijan suoritusnopeus ole samalla tasolla kuin ketterän ja kompaktin paimenkoiran. Myös rotujen koulutettavuudessa on selvää eroa, paimenkoira miellyttää ohjaajaansa viimeiseen asti, kun samaan aikaan voi laumanvartija olla jo ajatuksissaan päiväunilla. Niin tai näin, jokainen koira on koulutettavissa. Koulutustyyylejä ja -tapoja on lukuisia

erilaisia. Hyvä ohjaaja tietää mitä ohjaa, ja sen lisäksi omaa työkaluja myös erilaisten koulutusmetodien hallinnassa. Kaikki tavat eivät sovi kaikille, mutta joku sopii aina jollekin. Kun nuorta ja koira ohjataan yksilöllisesti heidän tavoitteet huomioiden, on tulos kaikkien kannalta mieluisin. Koirarotujen keskinäinen suosiminen, tai ohjaajan oman koirarodun korostaminen eivät edistä tasapuolisuuden toteutumista ohjaustilanteissa.

Hyvä ohjaaja on reilu, ystävällinen ja ottaa erilaisuuden huomioon. Ei muuta käytöstään sen perusteella onko ohjattava henkilö hänen paras kaverinsa vai ei. Pitää hommastaan ja antaa sen näkyä. On kärsivällinen, eikä vaadi ohjattavalta liikoja ja sitä kautta saa aikaan turhia epäonnistumisia. (Tokonuori)

Hyvä ohjaaja on nuorten mielestä tietoinen siitä mitä tekee ja ohjaa. Molempien ryhmien vastauksissa korostui selkeästi ohjaajan tietotaidon olemassaolo. Leiritoiminnassa nuorten eritasoisuus saattaa nostaa esiin haasteita, sillä jossakin lajissa nuori saattaa kilpailla arvokilpailuissa koirallaan toisen tietämättä lajista yhtään mitään. Vaikka leirillä pyritäänkin jakamaan nuoria lajien vaatimien taitotasojen mukaisiin ryhmiin, vaaditaan ohjaajilta luovuutta ja taitoa mukailla harjoituksia jokaiselle nuorelle kehittäviksi. Jokaisella ohjaajalla voi olla eri osaamista eri lajeista, mikä on myös leiritoiminnassa rikkautta. Jokaisen ohjaajan yksilöllistä osaamista pyritään myös hyödyntämään leirien koulutustilaisuuksissa. On kuitenkin selvää, ettei Tokonuorten koulutuksia voi ohjata, ellei ole harrastanut vähintään vastaavaa lajia aiemmin. Toisaalta, riittääkö pelkkä harrastuneisuus? Kun puhutaan perustaitojen opiskelusta, koen, että kouluttajan tietoperustaksi riittää koirankoulutuksen näkökulmasta lajin sääntöjen tunteminen sekä tietysti koiran koulutuksen osaaminen. Ohjausryhmän taitojen kasvaessa myös kouluttajalta vaaditaan enemmän osaamista ja kokemusta. Vaikka kouluttajalla ei olisi kilpailukokemusta arvokilpailuista, saattaa hänellä olla jotakin annettavaa tuon tasoiselle kilpailijalle lajin toisesta näkökulmasta. Pidemmän päälle kuitenkin vastaava asetelma saattaa käydä liian rankaksi ohjaajalle, ja toisaalta myös tiedon ja taidon raja tulee ennemmin tai myöhemmin vastaan.

— —, sellainen joka ohjaa koirakkokohtaisesti eikä tuputa samaa opetustapaa kaikille vaan ohjaa yksilöllisesti. Sellainen, joka tietää paljon

kouluttamastaan asiasta ja tietää eri toiminta/koulutustapoja opettamiinsa asioihin. (Nuori Suurleirillä)

Kummassakin ryhmässä nousi vahvasti esiin ohjaajan rooli koirankoulutuksen apuna. Tokonuorten vastauksissa korostui erityisesti koulutustilanteissa saatavan palautteen laatu. Nuoret toivoivat palautetta rakentavasti, aiheesta kehuja sekä heikkouksia kehittäen. Usein koirankoulutuksessa koiranohjaaja ei näe samoja virheitä mitä sivustaseuraaja. Joskus myös ohjaaja voi omalla toiminnallaan huomaamattaan heikentää koirakon yhteistyötä. Näissä tilanteissa nuoret haluavat saada palautetta juuri sellaisenaan kuin se tilanteessa havainnoidaan. Palautetta halutaan myös siksi, että voidaan kehittyä ja oppia uutta. Mutta pitääkö palautteen aina olla korjaavaa ja negatiivista? Hyvän palautteenannon yksi tyyli on esimerkiksi niin kutsuttu hampurilaismalli, jossa ensin annetaan pohjalle positiivisuutta, sitten kritiikkinä pihvi ja lopuksi koko paketti kuorutetaan vielä kannustuksella. Hampurilaistyyliä käytetään jonkun verran, mutta se on saanut osakseen myös kritiikkiä. Hampurilaismallin pelätään kääntävän positiivisetkin asiat kritiikiksi siten, että hyvätkin asiat menettävät merkityksensä (Vanhalakangas 2015). Toisaalta, kriitikot ovat kritisoineet hampurilaismallia myös sen tunnettavuuden vuoksi. Palautteen saajat joko odottavat pelkkää pihviä unohtaen kehuja, tai vastaavasti menettävät pihvin keskittyessä sämpylöihin (Seies 2012). Toisenlaisena palautemallina voisi pitää esimerkiksi menetelmää ”5 kehua yhtä kritiikkiä kohden”. Koiraharrastusmaailmaan liitetään usein toisten arvostelu. Mistä nämä asiat johtuvat – syitä voidaan vain arvailla. Ehkä kaikki on lähtöisin arvostelulajeista, joissa menestyminen on kiinni tuomarin näkökulmista tai koirankoulutuksen moninaisuudesta. Nuorissa harrastajissa on kuitenkin lajien tulevaisuus. Kun nuorille opetetaan alusta asti positiivisen kautta rakentavan palautteen malli, saattaa koiraharrastusmaailma olla erilainen tulevaisuudessa. Myönteisyyden tiedetään lisäävän myönteisyyttä, ainainen kritiikin etsiminen taas latistaa ja vie motivaation. Kaiken ei siltikään tarvitse olla koristeltua, asioista voi sanoa asioina, positiivisuutta unohtamatta! (Kares 2013.)

Positiivinen, osaa auttaa koirakkoa koirakolle hyvällä tavalla. Sanoo asiat suoraan eikä kiertele, kannustaa ja tsemppaa. On henkisenä tukena. (Tokonuori)

Tarvitsen ohjaajaa kertomaan virheistäni, jos en huomaa niitä itse. Ohjaajan kannustus on myös innostavaa. (Tokonuori)



Ohjaaja näkee asioita joita ei itse tajua, osaa auttaa ongelmissa, toimii myös avustajana tarvittaessa. Näkee virheitä joita ei itse näe. (Tokonuori)

Ohjaajaa tarvitsen silloin kun en omin tiedoin ja taidoin saa koiraa tekemään haluttua asiaa, jolloin ohjaaja voi antaa neuvoja mitä kokeilla seuraavaksi. (Suurleiri)

Antamaan neuvoo, kommentoimaan suoritusta. Apua tarvitsee esim. jos ei itse tiedä miten korjata virheitä/ongelmaa. (Tokonuori)

Vastuksissa ohjaajille nimetyt luonneominaisuudet erosivat toisistaan jonkin verran tutkimusryhmien välillä. Tokonuorten vastuksissa luonneominaisuuksia oli mainittu huomattavasti vähemmän, ja vastuksissa painottuivat enemmän ohjaustilanteet. Tokonuorten viikonlopuissa varsinainen ohjelma rakentuu pitkälti ulkopuolisten kouluttajien ohjelmaan, ja perinteisiä ohjattuja yhteisleikkejä tai vastaavaa yhdessäoloa on luonnollisesti vähemmän kuin leiritoiminnassa. Tokonuorten ihanneohjaaja on rauhallinen ja huolellinen. Ohjaaja on ystävällinen, omaa hieman huumorintajua ja joustaa tarvittaessa. Leiriläisten vastuksissa useasti toivottiin ohjaajalta huumorintajua ja hyviä sosiaalisia taitoja, ohjaajan halutaan tulevan toimeen erilaisten persoonien kanssa ja ohjaajan toivotaan heittäytyvän peleihin ja leikkeihin. Leiriläisten hyvä ohjaaja on myös helposti lähestyttävä. Kun verrataan leiriläisten nimeämiä luonneominaisuuksia heiltä saatuun muuhun tietoon, on ominaisuudet hyvin toimintaympäristön vaatimuksia kuvastavat.

Kysymykseen ”mihin tarvitset ohjaajaa” vastasi useampi leiriläinen tarvitsevänsä ohjaajaa kuuntelemiseen ja muiden ongelmatilanteiden ratkomiseen. Ongelmatilanteet eivät kuitenkaan tarkoittaneet koirankoulutusta, sillä esiin nousi esimerkiksi yksinäisyyden tai epävarmuuden teemat. Leiriläiset toivoivat ohjaajalta luotettavuutta, mikä puoltaa sitä, että ohjaajat koetaan luotettaviksi ja heille voidaan puhua mieltä painavista asioista joista ei välttämättä muuten keskusteltaisi. Ohjaajan roolina on myös kasvattaminen, eikä ohjaaja ole koiraharrastuksessa ”vain koirankouluttaja”. Ohjaaja luo turvallisen ilmapiirin ja vastaa sen toteutumisesta koko toiminnon ajan. Kaikenlaisen kiusaamiseen ja syrjintään tulee puuttua ketään suosimatta tai vähättelemättä.

Tarvittaessa ohjaaja kuuntelee ja lohduttaa, antaa turvaa ja asettaa rajoja. Ohjaajan tulee käsitellä nuoren asioita täydellä luottamuksella, eikä nuoren asioista puhuta esimerkiksi toisille leiriläisille tai ohjaajille ilman selkeää tarvetta.

Kun en tiedä mitä tehdä, kun haluan kuulla palautetta ja kun joku asia mietityttää. (Nuori Suurleirillä)

Jutteluhetkissä, hyvän ryhmähengen luomisen aloittamisessa, apua tarvitsevilla tilanteissa, pulmissa, koiran koulutuksessa, yksinäisyydessä = ongelman ratkaisussa. (Nuori Suurleirillä)

— — Olemaan tukihenkilönä vaikeissa tilanteissa. (Tokonuori)

Kun ei osaa jotakin ja tarvitsee apua tai on jotakin tärkeää kerrottavaa, huolta/murhetta. (Nuori Suurleirillä)

Ohjaajan tehtäväksi molemmissa ryhmissä miellettiin järjestyksen ja ryhmähengen ylläpito. Ohjaajan toivottiin suhtautuvan tarpeen vaatiessa jämäkästi, mutta muuten löysin ottein toimintaan. Leiriläisten vastauksista paistoi organisoinnin tärkeys, epävarmoissa tilanteissa ohjaajan rooli on tärkeää, mutta hyvä tiedotus on ensisijaista. Ohjaajan toivotaan olevan tietoinen ympäristöstä ja tapahtuman ohjelmasta jatkuvasti. Tämä on yksi turvallisuuden tunnetta edistävä asia, sillä nuori tukeutuu ensisijaisesti ohjaajaan epävarmoissa tilanteissa, kysyen ohjeita ja neuvoja. Ryhmähengen luominen nimettiin myös selvästi, etenkin leiriläisten vastauksissa. Ohjaaja kantaa vastuun siitä, että jokaisella on hyvä ja turvallinen olo toiminnassa. Oman kokemukseni mukaan koiraharrastuksen parista löytää uusia ystäviä, mutta välttämättä leirille tai koulutukseen osallistuessa ei osallistujissa ole entuudestaan tuttuja. Ryhmytymisharjoitukset ennen varsinaisen ohjelman alkua ovat hyvin tärkeitä ja luovat mahdollisuuden tutustua vieraisiin ihmisiin matalammalla kynnyksellä. Koko toiminnon aikana on ohjaajien oltava myös herkillä esimerkiksi kiusaamisen ja yksinäisyyden osalta.

Kolmantena kysymyksenä toivottiin nuorten pohtivan millaisia vinkkejä ja kannustuksia he antaisivat uudelle ohjaajalle joka aloittaa toiminnassa. Varsinaisen opinnäytetyön kannalta tämä kysymys ei ollut niinkään tarpeellinen, mutta sitä hyödynnän varsinaisen tuotoksen materiaalina. Toisaalta nyt kokonaisuutta tarkastellessa kolmas kysymys kokosi yhteen hienosti muut vastaukset, ja auttoi hahmottamaan kokonai-

suuden. Jokaisella nuorella oli vähän erilaista sanottavaa, ja kysymyksen ymmärtämisessä oli suuresti eroa. Kysymyksellä tarkoitettiin nimenomaan kannustavaa viestiä, ei niinkään mitä itse kertoisi itsestään.

Ole mukana kuin olisit vanha konkari, iloinen ja hauska! (Nuori Suurleirilä)

Tutustu nuoriin ja huomioi kaikki sekä heittäydy mukaan. (Nuori Suurleirillä)

Ota rennosti ja nauti ohjaamisesta sekä kouluttamisesta. Älä turhaan stressaa tai ota paineita. Huomioi muiden erot, äläkä vaadi tismalleen samaa kaikilta. Tsemppaa ja kannusta, silloin se palautuu myös meiltä sinulle. (Tokonuori)

Uudelle ohjaajalle halutaan antaa tsemppiä ja muistutuksia tasapuolisuuden toteutumisesta. Nuorten mielestä jännittäminen tilanteissa on turhaa, ja naurulla pääsee pitkälle. Kokeneempien ohjaajien puoleen kehoitetaan kääntyä pulmatilanteissa. Vastaukset tukevat hyvin ajatusta siitä, että nuoret kokevat ohjauksen jo nyt pääpiirteittäin hyvänä ja turvallisena, sillä kokeneiden ohjaajien taitoihin luotetaan.

### 5.3 Vastaukset leiriohjaajilta

Kennelliiton leiriohjaajaksi haetaan leiriä edeltävänä keväänä erillisellä haulla. Hakemusten perusteella leiriohjaajia valitaan kevään aikana pidettävään koulutusviikonloppuun, jossa leiriohjaajia ryhmätetään ja koulutetaan tehtävään. Koulutusviikonlopussa esimerkiksi lajien ohjaamista harjoitellaan toisia ohjaajia ohjaamalla, ja haasteellisia ohjaustilanteita harjoitellaan kuvitteellisilla tilanteilla ja rooleilla. Koulutusviikonlopun jälkeen valitaan varsinaiset ohjaajat leirille. Koulutusviikonloppu on osallistujilleen maksuton.

Leiriohjaajilta kysyttiin neljä kysymystä, joiden avulla kartoitettiin motivaatiotekijöitä toimintaan. Vapaaehtoistyössä ohjaajan motivaatiolla on suuri merkitys työssä jaksamisen kannalta. Ohjaajilta kysyttiin, miksi he ovat aloittaneet leiriohjaajana toimimisen, mitä he saavat työstä, mikä motivoi heitä ja mikä motivoisi, jos nykyinen motivaatiotekijä ei olisi olemassa sekä ovatko he kohdanneet haastavaa ohjaustilannetta ja miten tilanteessa toimittiin. Vastauksia viimeisen kysymyksen osalta en voi käsitellä työssä intimitteettisuojaan vuoksi kaikilta osin, sillä vastauksista asianosaiset ovat tunnistettavissa.

Suurin osa leiriohjaajista on mukana toiminnassa ikään kuin jatkumona. Ura leireiltä on alkanut ensin omilla leiriläisvuosilla, ja täysi-ikäisyyden koittaessa on hakeuduttu ohjaajaksi. Ohjaajuuteen on silloin liitetty positiivisia asioita ja arvostusta, ja sama on haluttu kokea myös itse. Toisaalta, leirille on saatettu hakeutua ohjaajaksi myös siksi, ettei lapsena ole ollut mahdollisuuksia osallistua leireille. Se, että leirille hakeudutaan ohjaajaksi omien leirivuosien jälkeen, on erittäin positiivinen asia. Kaiken nuorisotoiminnan taustalla yhdistystoiminnassa vaikuttaa tavoite siitä, että nuoret ovat vuosien saatossa itse aikuisten asemassa ja kasvattamassa nuorisosta aktiivisia toimijoita taas seuraaville nuorille. Tämä kertoo myös siitä, että leiritoiminta on koettu alusta alkaen mielekkääksi, ja samaa kokemusta on haluttu tuottaa myös muille leiriläisille.

— — Olin nuorempana itse leiriläisenä ja huomasin silloin kuinka kivaa ohjaajilla oli ja halusin itsekkin mukaan. (Leiriohjaaja a)

Itse ollut leiriläisenä ja halusin päästä taas mukaan leirille ja päästä tekemään leireistä yhtä hauskoja ja ikimuistoisia uusille leiriläisille. (Leiriohjaaja c)

Valtaosalla ohjaajista on taustalla joko alan koulutus tai opiskelut. Ammatin ja harrastuksen yhdistäminen ei aina ole kovin helppoa palkkatyössä, mutta leiritoiminnassa se on mahdollista. Ammatillisen osaamisen näkökulmasta leirielämä saattaa auttaa ymmärtämään arkisessa työssä näkyviä ilmiöitä eri tavalla, sillä vapaaehtoistyö harrastusmaailmassa ei kuitenkaan ole täysin samanlaista kuin palkkatyö. Leiriohjaajana toimiminen saattaa nostaa työmotivaatiota esimerkiksi omassa työssä, ja vastaavasti oma työ saattaa motivoida ja auttaa jaksamisessa myös vapaaehtoistyön parissa. Lisäksi omassa harrastuksessa kehitytään ohjaamalla ja opastamalla muita, jolloin myös ohjaaja kehittyy harrastuksessaan. Erilaisten koirakoiden ohjaaminen ja kouluttaminen kehittävät erityisesti niin sanottua koiranlukutaitoa, eli taitoa tulkita koiran erilaisia ilmeitä, eleitä ja koulutustapoja.

Oman sekä ammatillisen että harrastus puolen kehittämisen ja mahdollisuuden saada uusia näkemyksiä molempiin. Onnistumisen kokemukset nuorten ohjauksen parissa. Uusia ystäviä ohjusporukasta. (Leiriohjaaja b)

Leiriohjaajana oleminen on kokemuksena huikea ja siinä kehittyvät omat ohjaamistaidot. Myös itsevarmuus kasvaa, kun pääsee haastamaan itseään, koska ohjatessa tulee vastaan tilanteita, jotka vaativat heittäytymistä ja soveltamista. (Leiriohjaaja f)

Onnistumisen kokemuksia (paras tunne kun saa toisen oppimaan uutta/kehittymään) saan kehitettyä itseäni sekä ohjaajana, sosionomina että ihmisenä. Ylipäätään loma arjesta, jaksamista oman elämän pyörittämiseen. Uudet näkökulmat. (Leiriohjaaja d)

Ehdottomaksi motivaatiotekijäksi vastasi jokainen leiriohjaaja hyvän ohjaajatiimin. Mikäli muu motivaatiotekijä uupuisi, on ohjaajien hyvä henki kaiken A & O. Leiriohjaajien tiivis ryhmä mahdollistaa heille viikon vieton yhdessä, mikä ei muutoin olisi mahdollista. Oman havaintoni mukaan ohjaajien joukossa oli myös ensikertalaisia, mutta heidät oli otettu hyvin joukkoon mukaan eikä ryhmässä ollut aistittavana mitään syrjintää tai ulkopuolelle jättämistä. Hyvä ohjaajatiimi luo myös merkittävän osan leirin hyvästä ilmapiiristä, sillä ohjaajien tullessa toimeen keskenään välittyy tunnelma myös leiriläisille. Mikäli ohjaajat riitelisivät keskenään, ei leiri tuntuisi turvalliselta enää leiriläisten näkökulmasta. Ohjaajalle leiri on toisaalta irtiotto omasta arjesta, pääsee syömään valmiiseen pöytään ja saa unohtaa pyykinpesut ja astiantiskaukset viikon ajaksi. Kukaan leiriohjaajista ei maininnut koulutusviikonlopun yhteyttä ohjaajien keskinäisen ilmapiiriin synnyssä, mutta uskoisin sen vaikuttavan merkittävästi myös leirillä olevaan ohjaajien ilmapiiriin. Koulutusviikonlopussa leiriohjaajat tutustuvat jo alustavasti toisiinsa, jolloin yhteydenpito ennen leiriä on mahdollista esimerkiksi Kennelliiton ylläpitämän leiriohjaajien Facebook-ryhmän avulla. Mikäli ohjaajat eivät tuntisi toisiaan laisinkaan ennen leirin alkua, kestäisi ohjaajienkin ryhmäytymisprosessi paljon kauemmin, eikä yhteistyö ehkä sujuisi niin joutuisasti kuin tällä leirillä koettiin. Myös leirin johtamisella ja ohjaajien työmäärällä on suuri merkitys leirin onnistumisen kannalta. Leiriohjaajat olivat saapuneet leiripaikalle jo leiriä edeltävänä iltana tutustumaan tiloihin sekä toisiinsa, ennen kuin nuoret saapuivat. Leirin jälkeen ohjaajat jäivät vielä vuorokauden ajaksi leiripaikalle, jolloin heille oli järjestetty välitön palaute-tilaisuus ja yhteinen illanvietto. Tämän kaltainen toimintatapa edistää ohjaajien yhteistoimintaa ja vahvistaa käsitystä siitä, että vapaaehtoistyö koetaan arvokkaaksi. Myös esimerkiksi kehitysehdotukset tuleville leireille ja toimintoihin on helppo antaa eteenpäin, jolloin ohjaajien ääni saadaan välittömästi esiin. Leirin aikana ohjaajilla oli

käytössään leiritoimisto, jonne leiriläiset eivät päässeet. Ohjaajilla oli leiritoimistossa mahdollisuus viettää aikaa ohjauksen vapaa-ajalla, ja tarjolla oli myös esimerkiksi pientä naposteltavaa ja juotavaa. Ohjaajilla oli omat ohjelmansa leiriohjelman ympärillä, mikä takasi sen, että jokaisella ohjaajalla oli myös ohjauksesta vapaita hetkiä esimerkiksi oman koiran kanssa ulkoiluun, harjoittelemiseen tai muutoin leppäämiseen. Selkeä työnjako helpottaa jokaisen leirillä olevan aikuisen työmäärää, ja jokainen tietää vastuualueensa ja tehtävänsä tarkasti. Tämä osaltaan edistää työhyvinvointia, sillä jokainen tietää mitä hänen tehtäviinsä kuuluu ja kenen puoleen kääntyä muissa asioissa. Nämä asiat eivät sellaisenaan tulleet esille aineistossa, mutta ne perustuvat omiin havaintoihini jotka tein leirillä vieraillessa. Voi myös olla, ettei näitä asioita tullut niinkään miettineeksi vastauksilanteessa, mutta esimerkiksi vaihtoehtovastauksilla nämä olisivat tulleet esille.

Nuorten onnistumisten näkeminen ja huikea ohjaajaporukka ovat ehkä tärkeimpiä tekijöitä, miksi ohjaajana toimiminen on niin mahtavaa. Jos ohjaajaporukka olisi ryhmänä huonosti toimiva, niin se laskeisi intoa hakea uudelleen ohjaajaksi. (Leiriohjaaja f)

Leireillä on kiva & hyvä porukka, on mukavaa aina tulla uudestaan. Mikäli ohjusporukka ei olisi kiva, olisi kynnys tulla varmasti suurempi, sillä yhteistyötä on pakko tulla, mutta ehkä jo pelkkä lasten kanssa toimiminen ja kouluttaminen voisivat riittää. (Leiriohjaaja e)

Kennelliiton leiriohjaajille ei makseta leiristä palkkaa. Leiriohjaajat saavat työvaatteeksi Kennelliiton nuorisotoiminnan logoilla varustetut vaatteet. Lisäksi ohjaajille maksetaan matkakorvaukset ja päivärahaa vastaava summa veronalaisena tulona Kennelliiton matkustussäännön mukaisesti (Suomen Kennelitto 2017e). Leiriohjaajista kaksi mainitsi korvauksen olevan yksi motivaatiotekijä, mutta pääasialliseksi motivaatiotekijäksi korvausta ei mielletty.

Nuorten - varsinkin epävarmojen onnistumiset ovat hyvin palkitsevia! Kouluttaessa ja ohjatessa haastavat asiat aukeavat myös itselle selkeinä. Hyvillä leireillä raha tuntuu tulevan kavereiden kanssa hengailusta. (Leiriohjaaja d)

Koen saavani perus elämyksien lisäksi hyviä kokemuksia & oppimislanteita (+rahaa....) (Leiriohjaaja e)

Kysymykseen haastavista tilanteista ja toimintatavoista oli yhtenä tärkeänä huomiona yksinäisyyden huomiointi. Koska kaikilla nuorilla ei ole toimintaan saapuessaan välttämättä tuttua kaveria mukana, on ryhmäytyksellä tärkeä rooli. Aina siltikään ryhmäytyks ei johda kavereiden löytymiseen, ja ohjaajilta vaaditaan taitoa tilanteiden ratkaisemiseksi. Näissä tilanteissa on erään ohjaajan kokemuksen mukaan toimivin työkentelytapa positiivinen huomiointi. Kun ohjaaja alkaa kiinnittää yksinäisen nuoren toimintaan positiivista huomiota, on myös muut nuoret alkaneet leirin aikana kiinnittämään häneen huomiota positiivisella tavalla. Tärkeintä on hänen mukaansa, ettei nuorta jätetä näissä tilanteissa yksin, vaan vähintään ohjaaja on jatkuvasti hänen kanssaan. Ohjaajan läsnäolo voi osaltaan madaltaa myös leiriläisten kynnystä toisensa kanssa keskustelemiseen. Mikäli ohjaaja onnistuu tavoitteessaan, on hän pian ”tarpeeton” ja nuori löytää kavereita muista leiriläisistä.

## 6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni aihe kiinnostaa minua, sillä koiraharrastus on oman kokemukseni mukaan hyvä harrastus etenkin nuoruudessa. Haluan edistää nuorten harrastusmahdollisuuksia, ja koen ohjaajan oppaan olevan tärkeä väylä tähän tavoitteeseen. Ohjaajan opas on myös tilaajalle ajankohtainen. Nuorten koiraharrastajien ohjaukseen halutaan Kennelliitossa panostaa, ja vapaaehtoisten kouluttamisen tueksi tarvitaan kirjallinen materiaali, jota voidaan käyttää koulutusten yhteydessä. Työni keskiössä oli nuorten kuuleminen ja heidän vastaustensa pohjalta materiaalin luominen. Koska aiempaa tutkimustietoa tai vastaavaa aineistoa ei koiranuorisotyöstä ole laadittu, oli työn toteutus ajoittain haastavaa. Oman kokemuksen avulla peilasin olemassa olevaa muuta aineistoa koiraharrastuksen piirteisiin, ja näin ollen työn toteutus oli mahdollinen. Työn tietoperustassa aiheet esimerkiksi ohjaajan roolista näkyvät myös tutkimukseni tuloksissa. Tämä vahvistaa käsitystä entisestään siitä, että ohjaajalta vaaditaan erilaisia rooleja eri toimintaympäristöissä. Tietoperustan kuvaus antaa syvemmän kuvan työni tuloksista, sillä pyrin kuvailemaan nuorten ohjaukseen liittyviä aiheita juuri koiraharrastuksen näkökulmasta.

Yhteisöpedagogin alalle teos antaa näkökulmaa myös vapaa-ajan harrastusten parissa tehtävän nuorisotyön piirteistä. Harrastustoiminta luo osaltaan myös alalle työpaikkoja, esimerkiksi urheiluseurojen toimintaan. Vapaaehtoistyön johtaminen on osa yhteisöpedagogin ammatillisia kompetensseja, johon tämä työ toivottavasti antaa osaltaan näkemyksiä. Työni on esimerkki alalle siitä, ettei aina tutkimusmenetelmän tarvitse olla monimutkainen kerättyä tietoa kentällä tapahtuvasta toiminnasta.

## 6.1 Työskentely

Nuorilta kerätty aineisto oli ensisijaisen tärkeä teema työssäni. Aineistonkeruumenetelmää pohtiessa oli ensimmäisenä mielessä yhteistoiminnallinen kehittäminen, jossa olisi osallistettu sekä nuoria että ohjaajia pohtimaan syvällisemmin koiraharrastuksen parissa tapahtuvaa ohjausta. Käytännössä kuitenkin tutkimukset oli toteutettava varsinaisten tapahtumaohjelmien lomassa, eikä pitkäkestoiselle työskentelylle riittänyt aikaa. Näin ollen perinteinen kysely oli työni kannalta paras vaihtoehto. Avonaisilla kysymyksillä pohdin saavani kattavampia vastauksia muutoin lyhyeen ja nopeasti toteutettavaan kyselyyn, ja siinä onnistuin mielestäni hyvin. Nuorten osallistuminen kyselytilanteisiin oli kiitettävää ja ihailtavan motivoitunutta, vaikka alkuun näin mahdollisena kompastuskivenä sen, ettei nuoret lähtisi kirjoittamaan spontaanisti ohjaamiseen liittyvistä aiheista. Tokonuorista jokainen vastasi kysymykseen yksi, mutta viimeiseen kysymykseen enää vain yhdeksän. Leiriläiset vastasivat kuitenkin jokaiseen kysymykseen. Tokonuorten vastausten väheneminen saattoi johtua toteutetusta kyselytavasta, sillä post-it-lapputekniikassa ei ollut lopputuloksen valossa merkitystä, ja se oli jääne vain aiemmin toisella tavalla suunnitellusta kyselystä. Tokonuoret olivat ensimmäinen tutkimusryhmäni, ja kun huomasin menetelmän toimimattomuuden, muutin sitä jo tietoisesti seuraaviin tutkimustilanteisiin. Tutkimusaineistossa yllätyin nuorten ajattelun kypsyydestä, sillä vastaukset olivat osittain myös hyvin laajoja ja käsitteellivät lajinäkökulmaa kattavasti. Myös yksi ennalta arvioitu riski oli, ettei nuoret tarttuisi aiheeseen kovinkaan syvällisesti, ja aineistosta jäisi kapea-alainen. Onneksi näin ei kuitenkaan tapahtunut.

Kirjoittamisprosessi oli itsessään opettavaista, ja jopa loppujen lopuksi mielenkiintoisen koukuttavaa. Koska toteutustapa muuttui alkuperäisestä ajatuksesta jonkin ver-



ran, koin alkuun vaikeuksia työn aloittamisen kanssa. Pohdin useasti, työni vastavuutta tilaajan toiveisiin ja työtäni suhteessa opinnäytetyön kriteereihin. Myös aineisto tuntui alkutarkasteluilla kovin suppealta, mutta tarkemmin siihen syventyessä löysin uusia näkökulmia ja sain aikaan oivalluksia. Työn laajuus pelotti matkan aikana, sillä aiheesta tuntui löytyvän loputtomasti näkökulmia. Näin jälkepäin ajateltuna ehkä kapeamman aiheen tutkiminen olisi antanut mahdollisuuden syventyä entistä tarkemmin tutkittavaan aiheeseen ja sen moninaisuuteen. Koiraharrastuksessa on paljon mielenkiintoisia elementtejä. Koiran hyötyjä on tutkittu paljon esimerkiksi hoitotyössä. Myös koiran vaikutusta omistajien hyvinvointiin on tutkittu laajasti. Mielenkiintoisia aiheita jatkotutkimuksille olisi esimerkiksi nuorten viettämä aika koiraharrastuksen parissa, käytännön selvitys mitä koiraharrastukseen liittyy lajiharjoittelun ulkopuolella. Ohjaamisen osalta olisi mielenkiintoista tutkia nuoren koiraharrastajan valmentamista tavoitteellisesti, huomioiden esimerkiksi nuoruuden kehitysvaiheet. Koska koiraharrastuksen parissa on tehty nuorisotyötä jo yli neljäkymmenen vuoden ajan, olisi mielenkiintoista myös selvittää, onko nykyisillä paikallisyhdistysten aktiivitoimijoilla esimerkiksi kokemuksia lajien parista nuoruusvuosilta.

Työn toteutuksen lomassa huomasin, että työni koostuu hyvin kattavasti eri aiheista, joita olen opinnoissani opiskellut. Sain yhdistää konkreettisesti opittua teoriaa käytännön työssä hyvin laajasti. Jotta opittua teoriaa pystyy soveltamaan käytännössä, täytyy aiheista olla runsaasti tietoa jo etukäteen. Tutkimusten toteuttaminen Kennelliiton toiminnassa antoi myös erilaista kuvaa toiminnasta. Tutkijana toimiminen ympäristöissä, joissa aiemmin olen ollut joko ohjaajana tai osallistujana, antoi mahdollisuuden havainnoida toimintaa aivan uudelta näkökulmasta. Tutkijana näin toiminnan yhteisöpedagogin silmin, mikä helpotti myös kirjoitusprosessissa asioiden näkemistä. Työ haastoi pohtimaan asioita entistä syvemmin yhteisöpedagogin ja koko ammattialan näkökulmasta, sen sijaan, että olisin tehnyt havaintoja vain oman harrastuskokemukseni perusteella.

Kennelliiton nuorisotoiminnalle työ on prosessin jo aikana ollut hyödyllinen, ja se on keskeneräisenäkin antanut aihetta toimintatapojen tarkastelulle. Kennelliiton nuorisotyönkoordinaattori on ollut tärkeä linkki Kennelliiton nuorisotoimintaan liittyvissä kysymyksissä, ja olemme olleet aktiivisesti yhteydessä koko prosessin ajan. Kennelliiton nuorisotoiminnassa kerätään osallistujapalautetta kaikkien tapahtumien jälkeen ja

ne käsitellään aina nuorisotoimikunnan kokouksissa. Suurleirin jälkeen nuorisotoimikunta käsitteli itse leiriläisiltä ja leiriohjaajilta keräämänsä palautteen, ja vertasi sitä keräämäni aineistoon. Aineistoni sekä palaute kerättiin samoilta kohderyhmiltä. Nuorisotoimikunta totesi, että menetelmälläni saatujen vastausten perusteella on hyvä pohtia, miten Kennelliiton nuorisotoimikunta voisi kehittää omia menetelmiään palautteiden keräämisessä. Vaikka tämä ei ollut varsinainen tavoitteeni opinnäytetyölleni, muistuttaa se siitä, että opinnäytetyö voi nostaa esiin myös muita kehittämistarpeita järjestön toiminnasta.

## 6.2 Opinnäytetyö ja tuotos

Toiminta lajien parissa on varsin laajaa ja tavoitteellista, ja harrastusmahdollisuudet ovat koko Suomen mittakaavassa melko hyvät. Tällä hetkellä kuitenkin lajien parissa puhutaan paljon motivaatiosta ja kouluttamisesta, sillä moni yhdistys kamppailee vapaaehtoisten vähyyden kanssa. Talkootyön määrä on kasvanut yhdistyksissä merkittävästi koiraharrastuksen suosion kasvaessa. Usein paikallisyhdistyksissä etenkin alkeiskoulutukseen on enemmän tulijoita, kuin järjestäjällä resursseja. Koska talkootyön määrää on jouduttu sitomaan useasti jo velvoitteeksi asti, on usealla harrastajalla yhä suurempi kynnys oman koulutusryhmän ohjaukseen. Oppaan on tarkoitus omalta osaltaan lieventää kynnystä nimenomaan nuorten ohjaamiseen. Opas valmistuu opinnäytetyön palautuksen yhteydessä. Se sisältää tässä työssä esiintyviä teemoja, sekä myös konkreettisia välineitä ja ohjeistuksia nuorten ohjaamisen tueksi. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kartoittaa nuorten näkökulmia hyvästä ohjaamisesta, sekä leiriohjaajien näkemyksiä jaksamisesta ja sitoutumisesta vapaaehtoistyöhön. Varsinaisessa oppaassa opinnäytetyöni myötä syntynyttä analyysiä hyödynnetään uusien ohjaajien perehdytyksessä. Nuorten sekä leiriohjaajien vastauksia liitetään oppaaseen myös suorina lainauksina elävöittämään sanomaa. Tavoitteenani oppaan ja tuotoksen välillä oli nimenomaan toiminnan osallistujien äänen esille tuominen, sillä nuorten näkökulmaa ei ole aiemmin kerätty tämänlaisella toteutuksella. Työni onnistumisen yksi tavoite oli saada nuorten mielipiteitä hyvästä ohjaamisesta, ja siinä onnistuin erinomaisesti. Nyt järjestöllä on konkreettista tietoa siitä, millaisena ohjaus koetaan ja mihin perehdytyksellä tähdätään.

Opas jalkautetaan koiraharrastuksen pariin asteittain. Opinnäytetyöni sekä tuotos tullaan esittelemään jo syksyn 2017 aikana kennelpiirien nuorisotoiminnan kouluttajille. Lisäksi työ esitellään mahdollisesti KoiraExpo-luentotapahtumassa vuoden 2018 alussa. Muutoin työn jalkautus ja levitys jäävät Kennelliiton nuorisotoiminnan vastuulle.

### 6.3 Nuorisotoiminnan kehittämisehdotukset

Koska työn yhtenä tarkoituksena on madaltaa kynnystä nuorten ohjaamiselle, koen tarpeelliseksi nostaa esille esimerkkejä mahdollisista toimintamuodoista. Nuorille tarjotaan monenlaista aktiviteettiä paikallisyhdistyksissä sekä Kennelliiton alaisuudessa, mutta toimintaa haluttaisiin levittää entisestään. Esimerkiksi nuorten omat lajivalmennusryhmät ovat hyvin yleisiä, sekä erilaiset tutustumispäivät ja vierailevat kouluttajat. Varsinainen kerhotoiminta on oman tietoni valossa jäänyt taka-alalle, mutta sellainen voi toimia hyvin nimenomaan lasten ryhmille ennen varsinaisen koirankoulutuksen alkamista. Koirakerhon toiminta voisi olla esimerkiksi kerran viikossa tapahtuvaa toimintaa, jossa tutustuttaisiin erilaisiin koiraurheilulajeihin, leikittäisiin, pelattaisiin ja askarreltaisiin. Kerhotoiminta mielletään usein alakouluikäisten harrastukseksi, eikä ”koirakerho” välttämättä saa ryntäystä 16-vuotiaista harrastajista. Toiminta tuleekin suunnitella siten, että jokaiselle löytyy mielenkiintoista tekemistä. Mahdollisuuksien mukaan on hyvä pohtia ryhmän jakamista esimerkiksi iän perusteella siten, että iältään nuoremmilla on erilaista ohjelmaa kuin vanhemmilla. Myös tasoryhmät ovat paikallaan, mikäli toiminnassa on mukana eri tasoisia harrastajia. Koirakerhot toimivat hyvänä matalankynnyksen siirtymänä varsinaisten lajiharjoitteiden pariin, ja sen kautta myös nuorimmat saavat oppia koiraharrastuksen teemoista. Aina toiminnan ei tarvitse vaatia osallistujien tarkkaa ilmoittautumista tai ohjaajalta hyvin tarkan kurssiohjelman suunnittelua. Toiminta voi myös olla niin sanotusti avointa, jolloin ilmoittautumislistaa ylläpitää esimerkiksi ilmoittautumiskirja ennen harjoituksiin saapumista. Tällainen vapaan harrastamisen muoto on myös varsin toimivaa, sillä siihen sitoutuminen on täysin osallistujan omasta halusta kiinni. Vapaissa harjoituksissa voi kuitenkin harjoitella samalla tavalla eri lajeja kuin esimerkiksi nuorten omalla kurssilla. Vapaan ryhmän haaste lienee kuitenkin siinä, että ohjaajan on oltava paikalla, satoi tai pais-

toi, sillä nuorten tavoittaminen voi olla haastavaa vapaan sitoutumisen myötä. Nuorten näkökulmasta kynnys osallistumiseen on matalampi, sillä toiminnan tiedetään pyörivän esimerkiksi tiettyinä päivinä vuodenajan ympäri samaan kellonaikaan, jolloin nuori voi aina oman kiinnostuksen valossa arvioida osallistumishalukkuutensa. Avoimen toiminnan kaltainen toimintamalli on toiminut esimerkiksi Rauman Käyttö – ja Seurakoirat ry:n nuorisotoiminnan muotona usean vuoden ajan. Parhaimmillaan toimintaan osallistui jopa 30 nuorta. Myös oma harrastuspolkuni alkoi Rauman toiminnasta.

On hyvä muistaa, ettei nuorille suunnatun toiminnan tarvitse aina tähdätä tavoitteelliseen kilpaurheiluun. Nuorille koiraharrastajille on hyvä olla tarjolla erilaisia harrastusmuotoja, joissa voi harjoitella aina oman tavoitetasonsa mukaisesti. Esimerkiksi leireille saattaa osallistua nuoria, jotka innostuvat kouluttamaan koiraansa ilman kilpailullisia tavoitteita. Mikäli nuorten ohjaamiseen on käytettävissä vähän resursseja, on hyvä arvioida, minkälaiseen toimintaan panostetaan. Esimerkiksi lajikokeiluihin perustuvat koulutukset voivat toimia hyvänä kivijalkana toiminnalle. Mikäli nuori innostuu kilpailemaan ja harjoittelemaan tavoitteellisemmin, voi nuoren ohjata varsinaisiin lajiharjoiteryhmiin. Koska lajiharjoiteryhmiä ei aina ole mahdollista muodostaa ainoastaan nuorista harrastajista, on lajikokeilu-ryhmä hyvä malli nuorisotyön muotona. Vaikka nuori harjoittelisikin jotain lajia tavoitteellisemmin toisessa ryhmässä, on lajikokeilu-ryhmä hyvä mahdollisuus oman ikäisten nuorten kanssa toimimiseen ja vertaissuhteiden luomiseen. Jos jokin harjoite on nuoren taitotasoon verrattuna liian helppoa, voi harjoitetta taas muuttaa nuoren taitoihin sopivammaksi, tai nuoren voi ottaa mukaan ohjaamaan muita. Kuten kaikessa muussakin ohjaamisessa, on hyvä muistaa monipuolisuus ja tilannetaju.

Koska kouluttajien ja muiden talkootyöntekijöiden sitoutuminen etenkin pitkäaikaisiin prosesseihin tuntuu olevan valtakunnallisesti haastavaa, on hyvä pohtia uudenlaisia vapaaehtoistyön muotoja. Myös leiriohjaajien vastauksissa huokui yhteistyön merkitys, sillä hyvän ilmapiirin ja yhteishengen koettiin parantavan sitoutumista ja jaksamista vapaaehtoistyössä. Esimerkiksi lyhyet kurssit, tai kurssin osat voivat olla helppoja väyliä työtehtävien jakamiselle usealle tekijälle. Toiminnasta voi vastata koko kurssin ajan tietty henkilö, mutta kurssipäiviä voidaan jakaa useammalle kouluttajalle heidän omien osaamisalojen mukaisesti. Näin ollen kurssivastaavan ei tarvitsisi sitou-

tua olemaan läsnä jokaisella harjoituskerralla, ja muut vapaaehtoiset taas voivat sitoutua juuri siihen yhteen päivään tai tapaamiseen joka heille parhaiten sopii. Tällainen toimintatapa voisi sopia hyvin esimerkiksi kennelpiirin toimintaan, jossa toiminta-alueena voi olla koko maakunta. Nuorisotoiminnan kouluttaja voisi organisoida esimerkiksi tapahtumaketjun, jossa nuorille harrastajille tarjottaisiin erilaisia lajitutumisia ympäri maakuntaa. Nuorisotoiminnan kouluttaja selvittäisi ennakkoon alueen vapaaehtoiset ohjaajat, ja rakentaisi ohjelman näiden avulla. Näin myös kouluttaja pystyisi paremmin ohjaamaan kunkin alueen nuoria nuorten oman paikallistoiminnan pariin. Työtehtävien jakamisella myös toiminnan laatu saattaa nousta, kun usean ohjaajan taidot ja tiedot yhdistetään kokonaisuudeksi. Koska yhteistyö koetaan tärkeäksi, on järjestävien tahojen hyvä huomioida se omassa toiminnassa.

Nuorten koiraharrastajien määrää on vaikea arvioida, sillä harrastamista voi tapahtua myös piirien alaisuudessa ilman sitovaa jäsenyyttä. Toisin kuin esimerkiksi hevosurheilussa, koiraharrastajat eivät ole automaattisesti Kennelliiton jäseniä ollessaan jäseniä paikallisyhdistyksessä, eikä harrastaminen koiran kanssa vaadi pääsääntöisesti esimerkiksi lisenssiä. Lisenssijärjestelmä on voimassa esimerkiksi agilityssä, mutta muiden lajien osalta nuorten osallistujien määrää on todella vaikea tilastoida. Kennelliiton nuorisotoiminnassa on kuitenkin tapahtunut muutoksia viime vuosina, sillä nuorisojäsenten määrä on vähentynyt seitsemän vuoden aikana noin 7 000 jäsenellä. Koiraharrastuksen parissa on eletty muutaman vuoden ajan muutoksessa, sillä aiemmin Kennelliitto hallinnoi myös lajien kilpailutoimintaa. Nyt vuonna 2017 Kennelliitto hallinnoi enää ainoastaan näyttelytoiminnan ja metsästyksen lisäksi valmennusrenkaita ja nuorten mestaruuskilpailuja sekä nuorisotoimintaa. Agility on lajeista ainoa, jonka nuorisotoimintakin on siirtynyt lajiliiton alaisuuteen. Tietysti muutokset saattavat vaikuttaa jäsenien liikkuvuuteen, mutta periaatteessa se ei yksistään riitä selittämään nuorten osallistumisen vähenemistä Kennelliiton toiminnan osalta. Vaikka Kennelliiton jäsenmäärä nuorisojäsenten osalta on vähentynyt, riittää oman kokemuksen mukaan aktiivisilla kennelpiireillä ja paikallisyhdistyksillä nuorisoharrastajia etenkin agilityn ja rally-tokon parissa.

Opinnäytetyöni on askel kohti ohjaajien entistäkin parempaa koulutusta Suomen Kennelliiton toiminnassa. Toivon, että opinnäytetyöni myötä kynnyks nuorten ohjaamiselle laskisi ainakin osin. Nuoret toivovat tasapuolista ja rentoa ilmapiiriä harrastuk-

sen pariin, eikä ohjaajalta odoteta ”supervoimia” tai erityisiä taitoja toimintojen parissa. Työni vaikuttavuutta voidaan arvioida vasta sitten, kun se saadaan konkreettiseksi osaksi tilaajan toimintaa, ja sen käytöstä on kertynyt kokemuksia. Siihen asti, toivon tämän työn herättävän ajatuksia koiraharrastuksen parissa tehtävästä nuorisotyöstä.

## LÄHTEET

Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Turvallisen ryhmän rakentaminen. 4. painos. Esa Print Oy.

Alasuutari, Pertti 2012. Laadullinen tutkimus 2.0. E-kirja: Osuuskunta Vastapaino. 1. painos.

Autio, Tuire & Kaski, Satu 2005. Ohjaamisen taito. Helsinki: Edita Prima Oy.

Blåfield, Marja-Leena 2003. Artikkel: Koiraharrastus suvun yhdistää. Julkaistu 12.1.2003. Viitattu 22.8.2017. <http://www.kaleva.fi/teemat/hyva-elama/koiraharrastus-suvun-yhdistaa/487974/>

Frantsi, Nina 2016. Koiraharrastus nuoren kasvuympäristönä -luento 13.-14.4.2016. Helsinki: Allianssi-risteily.

Heikkinen, Sanna 2008. Nuorisovastaavan opas. Suomen Kennelliitto ry. Helsinki.

Kares, Juha 2013. Positiivisen palautteen merkitys olisi ymmärrettävä myös koiraharrastuksessa. Blogikirjoitus koiraharrastajalta ja opettajalta. Viitattu 22.8.2017. <http://chicchoix.com/blog/?p=3307>

Konttinen, Niilo 2014. Urheilijaksi kehittyminen nuoruusvaiheessa. Artikkel: Motivaatio urheiluun. Teoksessa Kaisu Mononen & Outi Aarresola (toim.) Tavoitteena nuoren urheilijan hyvä päivä. Urheilijan polun valintavaiheen asiantuntijatyö. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus/ KIHUn julkaisusarja nro 46, 19-21. Helsinki: Edita Prima Oy.

Koski, Pasi 2007. Liikunnan ja urheilun seuratoiminta nuorisotyönä. Teoksessa Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 3. painos. Helsinki. Hakapaino, 311.

Koskinen, Tarja 2017. Ryhmänohjaajan työkalupakki. Ryhmäyttäminen. Viitattu 30.8.2017. <https://rotyokalupakki.wordpress.com/ryhmayttaminen/>

Kuusisto, Tiina 2015. Blogikirjoitus: Onko agility urheilua? Viitattu 24.8.2017. <http://elmojeejee.blogspot.fi/2015/12/onko-agility-urheilua.html>

Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä. 148/2014. Helsinki. Oikeusministeriö.

Langinvainio, Heimo 2015. Hyvää elämää koiran kanssa. Koiran vaikutuksesta koiranomistajan hyvinvointiin ja onnellisuuteen. Suomen Kennelliiton julkaisuja, 02/2016. Espoo. Viitattu 24.8.2017. [https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/kennelliitto\\_julkaisu\\_final\\_0.pdf](https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/kennelliitto_julkaisu_final_0.pdf)

Lastensuojelulaki 417/2007. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriö.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2017. Vertaissuhteet. Viitattu 24.8.2017.  
<https://www.mll.fi/kumppaneille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaiseminen/vertaissuhteet/>

Martela, Frank & Jarenko, Karoliina 2014. Sisäinen motivaatio. Tulevaisuuden työssä tuottavuus ja innostavuus kohtaavat. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 3/2014, 14. Viitattu 10.8.2017 <https://filosofianakatemia.fi/tiedostot/sisainen-motivaatio.pdf>

Nieminen, Juha 2006. Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Anna Sell (toim.). Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 3. painos. Helsinki: Hakapaino, 38-39.

Nieminen, Reija 2017. Uupumukseen johtava suorittaminen. Sporttirakki. Viitattu 23.8.2017 <https://sporttirakki.fi/2017/07/07/uupumukseen-johtava-suorittaminen/>

Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (toim.) 2010. Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. 2. painos. Helsinki: Yliopistopaino, 12.

NuoriSuomi 2017. Eväitä ohjaamiseen. Ohjaajan rooli. Viitattu 24.8.2017.  
[http://www.suunnittelenliikuntaa.fi/NuoriSuomi/Evaita\\_ohjaamiseen/nuorisuomi/Ohjaaja/Ohjaajan+rooli.htm](http://www.suunnittelenliikuntaa.fi/NuoriSuomi/Evaita_ohjaamiseen/nuorisuomi/Ohjaaja/Ohjaajan+rooli.htm)

Nuorisolaki 1285/2016. Helsinki. Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Oronen, Mikko 2016. Osallisuuden asteet. Terveiden- ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 30.8.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lasten-osallisuus#otsikko2>

Piironen, Tiina 2007. Ohjaajan opas. Lasten osallistavien ryhmien ohjaamiseen. Kuunnelkaa meitä -hanke. Helsinki, 6. <http://docplayer.fi/5281840-Tiina-piironen-ohjaajan-opas-lasten-osallistavien-ryhmien-ohjaamiseen.html>

Sanomalehti Ilkka, 2008. Uutinen: Kennelliiton suurleiri ensimmäistä kertaa Etelä-Pohjanmaalla. Julkaistu 16.7.2008. Viitattu 20.8.2017.  
<https://www.ilkka.fi/uutiset/maakunta/kennelliiton-suurleiri-ensimm%C3%A4ist%C3%A4-kertaa-etel%C3%A4-pohjanmaalla-1.690302>

Seies, Eeva-Riitta 2012. Artikkelit: Jää hyvästi, hampurilaismalli. Viitattu 22.8.2017  
[http://liitos.fi/docs/Palaute\\_Fakta\\_juttu\\_tammikuu\\_2012.pdf](http://liitos.fi/docs/Palaute_Fakta_juttu_tammikuu_2012.pdf)

Somerkoski, Brita 2015. Lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittäminen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.. Viitattu 20.8.2017.  
<http://www.spek.fi/loader.aspx?id=bf8539ee-a7b2-490f-8b6b-2086002ced1e>



Suomen Kennelliitto 2015. Nuorisotoimikunnan toimiohje. Suomen Kennelliitto ry:n hallitus 02/2015. Viitattu 24.8.2017

[https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/nuorisotoimikunnan\\_toimiohje\\_5.2.2015\\_0.pdf](https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/nuorisotoimikunnan_toimiohje_5.2.2015_0.pdf)

Suomen Kennelliitto 2017a. Koetilasto 2016. Viitattu 21.7.2017.

[https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/attachments/kokeet\\_ja\\_kaynnit\\_2014-2016.pdf](https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/attachments/kokeet_ja_kaynnit_2014-2016.pdf)

Suomen Kennelliitto 2017b. Kenneluutiset 4/2017. Viitattu 9.9.2017.

<https://www.kennelliitto.fi/kenneluutiset-42017>

Suomen Kennelliitto 2017c. Kennelliiton organisaatio. Viitattu 30.8.2017.

<https://www.kennelliitto.fi/kennelliitto/tietoa-kennelliitosta/organisaatio>

Suomen Kennelliitto 2017d. Kennelpiirin nuorisotoiminnan kouluttajat. Viitattu

14.8.2017. <https://www.kennelliitto.fi/nuorille/tutustu-meihin/kennelliiton-nuorisotoimikunta/kennelpiirien-nuorisotoiminnan-kouluttajat>

Suomen Kennelliitto 2017e. Matkustussääntö 2017. Viitattu 7.9.2017.

[https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/kennelliiton\\_matkustussaanto\\_2017.pdf](https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/kennelliiton_matkustussaanto_2017.pdf)

Suomen Kennelliitto, 2014. Kennelpiirin nuorisotoiminnan kouluttajan toimiohje. Suomen Kennelliitto ry:n hallitus 10/2014. Espoo.

Suomen Koiramuseo, 2017. Koiraharrastukset. Suomen Kennelliitto ry. Viitattu

24.8.2017. <https://www.koiramuseo.fi/kokoelmat/koiraharrastukset>

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry & Suomen Sosiaali ja Terveys ry & Taiteen Edistämiskeskus & Valtakunnallinen Liikunta- ja Urheiluorganisaatio ry, 2014. Toimintaohje. Lasten turvallisuutta lisäävät toimintatavat ja vapaaehtoisen rikostaustan selvittäminen. Viitattu 19.8.2017. <https://www.soste.fi/media/pdf/julkaisut/rikostausta-toimintaohje-2014.pdf>

Telama, Risto 2000. Artikkel: Kuinka liikunta ja urheilu tukevat kasvua ja sosiaalista kehitystä kouluiässä?. Teoksessa Mari Miettinen Haasteena huomisen hyvinvointi – miten liikunta lisää mahdollisuuksia? Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu II tutkimuskatsaus. Jyväskylä: Painoporras Py. 55-56.

Turunen, Taina 2015. Koiraharrastuksen merkitys hyvinvointiin. Saimaan ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505066229>

Unhola, Kaija 2014. Elämää koiran kanssa. Suomalainen koiraharrastus ennen ja nyt. Helsinki: Arthouse.

Valli, Raine 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Juhani Aaltola (toim.) & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalla tutkijalla. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Juva: WS Bookwell Oy.

Valta, Laura 2015. Artikkel: Sitoutuminen ei auta: nyt tarvitaan pop up - vapaaehtoisia. YLE Uutiset. Julkaistu 11.2.2015. Viitattu 7.9.2017.

<https://yle.fi/uutiset/3-7797286>

Vanhalakangas, Anna 2015. Artikkel: Hampurilaismalli voi romuttaa uskottavuuden – näin palautetta kannattaa antaa ja ottaa vastaan. Helsingin Sanomat. Julkaistu 11.2.2015. Viitattu 22.8.2017. <http://www.hs.fi/ura/art-2000002800032.html>

Vihavainen, Sarita 2016. Ohjaustoiminnan mallintaminen organisaation kehittämissä välineenä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2016112417292>

## LIITTEET

### Liite 1

Haastattelukysymykset:

Nuorilta kysytyt kysymykset:

1. Minkälainen on hyvä? Millaisia tietoja, taitoja tai esimerkiksi toimivia tapoja hänellä on?
2. Missä tilanteissa tarvitset ohjaajaa?
3. Kuulet, että joku ohjaajista on ensimmäistä kertaa ohjaajana. Millaisia neuvoja tai vinkkejä haluat antaa hänelle?

Ohjaajilta kysytyt kysymykset:

1. Miksi olet aloittanut ohjaamisen leireillä?
2. Mitä koet saavasi itselle työstä?
3. Mikä saa sinut jatkamaan vuodesta toiseen?
  - Mikä saisi jatkamaan jos motivaatiotekijä uupuisi? (Esim. lapsi lopettaa harrastuksen, olet koiraton...)
4. Oletko joutunut haastavaan ohjaustilanteeseen esimerkiksi nuoren päihteiden käytön vuoksi? Kuvaile tilannetta ja toimintatapaasi siinä.